

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Liber VI. Zodiacvs Christianvs. Primum prædestinationis signum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

ZODIACVS CHRISTIANVS.

PRIMUM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM I.

Symbolum I.
Lux interna.

EREVS ardens. Ardente cereo designatur *Lux interna*, quæ beneficia Dei, vanitatem mundi, vitæ brevitatem, peccatorum cœnum, voluptatum omnium vanescentes umbras sic ostendit, ut, qui hæc videre incipit, cælum jam suspiceret & exclamaret cum regio

Ps. 41. v. 3. vate: *Sitivit anima mea ad Deum fortem, vivum, quando vē-*
Ps. 4. v. 6. nam & apparebo ante faciem Dei. Multi dicunt, quis ostendit
Ps. 7. nobis bona & signatum est super nos lumen vultus tui, o Deus,
Ps. 88. & in hoc vultus tui lumine ambulabimus.

§. I.

HAbemus magistram intra nos, lumen rationis, quod liberalissimus Deus, a suomet vultu derivatum, in meliore hominis parte collocavit. Hoc lumen non tantum a bestiis nos fecerit, sed Deo jubet esse similes. Hoc lumen menti humanæ impressum, indelebile est concio, quā identidem monemur: Faciendum alteri non esse, quod nobis ab aliis fieri volumus, ab altero enim sperandum, quod alteri fecerimus; quā mensurā mensi fueris, remetietur tibi. Proinde nec vi nec dolo, neque bona, neque pudicitiam aliorum temerandam. Hoc lumen & creata omnia, & ipsum nobis (sub velo tamen) monstrat creatorem Deum, habentem omnia, perfectum, beatissimum, æternum, ipsum sibi cunctisque sufficientem, principium & medium & terminum. Qui lucem habitat inaccessam, qui operibus & muneribus tam amabilis, quam potens, cuius idem sit & VELLE & FACERE: qui totus misericordia sit & bonitas; idem tamen sanctus, severus, incorruptus, inadulabilis iudex: idem totus iustitiae; qui forma & magnitudine nobis sit inenarrabilis, cui nihil simile nec videamus, sed nec suspicari aut conicere possumus visuros: præ quo venusta omnia & pulchra, merissimæ sint tenebræ & vilis umbra: quæ quidem amabilissima & summa pulchritudo, nihil sibi gratius habeat quam amari. Hoc idem lumen, nostri nobis conditoris ostendit opera, alterum diei noctisque imperium, oculos stellatamque celi maiestatem, longissima solis lunæque icinera, florulentum terræ gremium, spatiosissimos fluminum errores, tremendum maris dominium, animalium nationes, proventus fructuum: quæ omnia non manibus nec labore ullo fecerit Deus, sed quia voluerit hæc fieri, facta sint omnia.

Hoc quoque rationis & fidei lumen supremam hominis felicitatem in eo sitam commonstrat, si suo se opifici quā maxime assimilet homo, gratum namque semper esse omne quod est simile: certum enim imagini nil fieri posse melius, quam si exemplari suo sit quā simillima, & hoc demum etiam futurum, sed aliis in terris, in orbe alio, in regione vivorum. Nondum apparuit, inquit Joannes, quid erimus; scimus, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. Ex

A affulgentis huius lumine, & cogitatione tali ingens existit. Ex hoc lumen in voluntate lætitia, spes se in altum attollit, magnus in Deum calēque affectus consurgit. Quid enim dulcius, quā se ipsum vivam infinitæ pulchritudinis imaginem circumspicere; scire, suo exemplari esse charissimum? quia verò non omnibus hoc lumen ita liberaliter affulget, beatus David, non eandem etiam omnium esse lætitiā expertus, de prerogativo hoc munere sibi plurimum gratulatur, & : Signatum est, inquit, super nos lumen vultus tui Domine: dedisti lætitiā in corde meo. Non in corde omnium, sed in meo, eorumque qui à te, o bonitas, prædestinati sunt ad vitam: ideo in hoc lumine vultus ambulabimus, & in nomine tuo exultabimus totā die, læti, emeruisse nos è tenebris, ut quotidie magis ac magis in sanctissimæ voluntatis tuæ notitiā erudiamur, & arcaniorem in dies tecum ineamus amicitiam. Beatissimus, o Israel, quia quæ Domino placent, manifestata sunt nobis. Jobus, cum ei omnia è terrā, è cælo adversarentur, huius tamen luminis jucundè recordatus: Splendebat, ait, lucerna ejus super caput meum, & ad lumen ejus ambulabam in tenebris. Ergo vos, inquit Ecclesiasticus, qui timetis Dominum, diligite illum, & illuminabuntur corda vestra. Lux vestra in tenebris orietur, & requiem dabit vobis Dominus semper, & implebit splendoribus animas vestras: quod si deflexeritis à Deo, Egyptiis undique tenebris involvemini. Nam error & tenebra peccatoribus concreata sunt.

§. II.

TAlia, inquit divinus Spiritus, dixerunt in inferno hi, qui peccaverunt. Quam illa? neque enim otiosa videtur aut inutilis curiositas, nosse quæ apud inferos loquantur damnati. Quæ apud exterarum nationes, in regum palatiis, in principum curiis agantur avidi audimus: scire, quæ apud inferos fiant, si non ingratum, multò minus erit inutile; præsertim cum hæc non incerta sit, uti plerumque rerum novarum narratio. Qui ergo damnatorum sermones sunt? Ergo erravimus à viâ veritatis, & iustitia lumen non luxit nobis. Ergo erravimus. Hæc quidem consequentia est, sed ubi antecedens? Venite & fruamur bonis quæ sunt: vinò pretioso & unguento nos impleamus, & non prætereant nos flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum præteritum sit, quod non pertransierit luxuria nostra. Ad præteritum non invitant: quid amplius facerent boves & vaccæ? En, istud est antecedens, quod fecerunt in mundo, consequentia primum facta est in inferno. Heu, pessimi dialectici! ubi enim antecedens posuerant, ibi & consequentiam debuissent subungere: Venite, fruamur bonis quæ sunt. Mox fuisset concludendum: Ergo erravimus. Nam aut in hac vitâ poenitendum, aut arandum in alterâ; poenitendum hic est, non sine fine peccandum; cruces jam cogitandæ, non delicta; certandum hic est, alibi triumphandum. Ergo errastis: consequentia bona est & vera, sed nimis seia: & iustitia lumen non luxit nobis. Et quodnam hoc iustitiæ lumen? Si iustitia est, uti legumatores volunt, jus suum cuique tribuere, iustitiæ quoque munus erit debitum rebus omnibus æstimationem non negare: illud ergo animi lumen, quod cuius rei congruam assignat æstimationem, iustitiæ seu intelligentiæ lumen merito dicitur. Et hoc est,

quo se caruisse damnati queruntur. Generosa vina digioscere, corollas capiti, epulas ventri seligere, per vireta delicias sectari, hæc quidem omnia exactè sciverunt; sed hæc eadem deliciis æternis nequaquam esse præferenda, sua viter nescire voluerunt. Pudendas & breves oblectariunculas tanti fecerunt, ut præ illis omnia beatorum gaudia non magni viderentur esse pretii. Vina sua, suas epulas, Veneres, rosas suas tam tenerè amarunt, ut audacter spernerent ipsas etiam celestes delicias. Adeo chara fuit illis peccandi libertas, ut vilis esset omnis æternitas. Sed hæc est iniquissima rerum æstimation: contrarium docet intelligentiæ lumen, quod unam & unicam summi vult æstimari æternitatem, vilipendi cetera omnia. Ergo erravimus? Res ipsa loquitur. Multi sunt, qui nolunt intelligere ut bene agant. Voluntariâ sed blandâ semet ignorantia decipiunt; omnem viam non bonam ingrediuntur. Ex horum numero & vos fuistis: nolulistis intelligere ut bene ageretur. Ergo clamate jam, & ululate miseris; hæc vestra per totam æternitatem erit cantiuncula: Ergo erravimus, ergo iustitia lumen non luxit nobis. Hic inferorum palmus est, hæc eorum flebilis catinina æternum ploranda.

§. III.

At tendite Christiani, & missos celo radios ne extendite: det Dominus virtutem nobis, & illuminet oculos nostros. Hoc intelligentiæ lumen immisso, facili cuivis patet, non pluri faciendos esse homines quam Deum, nec divitias quam conscientiam, nec pluri humanum quam divinum favorem: sed nec voluptatem quamcunque celo præferendam, nec fluxa hæc æternis esse anteponenda. *Erre non habet* (ait Chrysostomus) quod super terram amet, qui caelestem dulcedinem degustavit.

Hoc intelligentiæ lumen bonus Deus Augustino liberalissimè voluit allucere: *Admonitus*, inquit, *redire ad meipsum*, intravi in intima mea, & vidi quancunque oculo anime meae, lucem Domini incommutabilem; qui novit eam, novit æternitatem. Et inveni me longe esse à te in regione dissimilitudinis. Ab hoc intelligentiæ ac iustitiæ lumine non multum discrepat lumen devotionis, de quo D. Bernardus: *Roga*, inquit, *dari tibi devotionis lumen, diem serenissimam & sabbatum mentis*, in quo tanquam emeritis miles in laboribus universis vivas absque labore, dilatato nimirum corde currens viam mandatorum Dei, ut quod prius cum amaritudine & coactione tui spiritus faciebas, de cetero cum dulcedine peragas & delectatione. Ad idem invitans nos regius psalter: *Accedite*, inquit, *ad eum, & illuminamini, gustate & videte, quoniam suavis est Dominus*. Amicum hoc cordis lumen est, & plena voluptatis flammula, quæ Deum homini majorem in dies atque majorem ostendit. Ad hoc lumen in humano pectore accensum, quotidie crescit (res mira) incrementi omnis incapax, immensus Deus.

II. PRÆDESTINATIONIS

SIGNVM.

SYMBOLVM II.

CRANIVM seu CALVA, quæ declaratur animus ad mortem quancunque illam semper paratus. Et vos, inquit Christus, similes estote hominibus expectantibus Dominum suum quando revertatur à nuptiis, ut cum venerit & pulsaverit, confestim aperiant ei. Pulsat Dominus, inquit Gregorius, cum per aegritudinis molestiam mortem vicinam esse denuntiat. Cui confestim aperimus, sicut cum amore suscipimus: aperire pulsanti iudici non vult, qui exire de corpore trepidat, & videre illum, quem contempsisse se meminit, iudicem formidat. Qui verò de spe sua & operatione securus est, pulsanti mox aperit, vocari se gaudet, & ob futuri præmii gloriam vel inter lacrymas hilarescit. Quin ergo dissolvi cupimus &

esse cum Christo? multo id melius, quam si prolongetur noster hic lugubris incolatus. Non potest male mori qui bene vixerit, nec bene mori qui vixit male. Et quid illud est, quod nobis eripi adeo formidamus? vita quid est? nisi ludibriorum scena & mare miserrimum. Quancunque veharis navi, aureâ an argenteâ, gemmeâ, seu ligneâ, alluientes fluctus non declinabis, in adversantes scopulos sæpius impinges, in periculosis vadis crebris obhare-sces. Beatus ille qui mare hoc transiit, beatus qui enavit, & jam in portu est. Quod si quis ad mortem ante tus est qui seros annos perveniat, non magis conqueri debet, quam qui citò navigavit. Quid ergo mortem, laborum finem, præmiorum auspiciu metuumus? hoc iudiciu à Domino omni carni. Prioribus sæculis nemo evasit, sed finis læ nec futuris evadet ullus: quotquot antecesserint, omnes sequentur; ad hanc legem nati sumus, & eò minus quod eunt omnia: mors, omnibus est finis, multis remedium, probis etiam vorum; iis certe qui ad vitam præterminus, ultra quem mala eorum, non exeunt. Infamia foret, optimi Domini decreto resistere, ac tributum nolle pendere quod pendunt omnes, libertatemque ambire, quæ nulli conceditur. Altor est Theologia Christianorum, quæ vitam in patientiâ, mortem habere novit in desiderio. Cygnus, si Solino credimus, in vita gemit & tristatur, in morte lætatur & canit. Idem electi faciunt, dum vivunt, gunt; cantant in morte, æternu in celo lætaturi. Ita octogenarius ille olor cecinit, Simeon: Nunc dimittis servum tuum in pace. Et cur lamentemur ruente rugioliolo nostro? scimus quoniam si terrestri domus nostra huius habitacionis dissolvatur, quod edificacionem ex Deo habeamus, domum non manu factam, sed æternam in calu.

§. I.

Et quis è rigido strato non surgat promptius? ii folium cunctantur, qui in plumco calore mollius fori, difficulter deserunt calente nidum. Aggre tibi est in hac vita? ergo maturum omnino est ut mox finias, ne te prosperitas, uti multos, precipitet ferâ quidem sed gravi ruina. Non ergo rimendum est, inquit Tertullianus, quod nos liberat ab omni timendo. Longum Deus adiuvit tormentum homini, cum vitam ei concedit brevem. Ideo generosis martyri Cyprianus, audita Valeriani Imperatoris contra sententiâ: Thasiu Cyprianum gladio animadverti placet: timendo: elatis celo manibus & oculis: DEO GRATIAS, respondit, qui me à vinculis huius corporis dignatur absolvere. Miratur Ambrosius quosdam, cum moriendum, extrudi velle potius è suo carcere quam educi, &: Quid, inquit, est in mundo & virâ hæc, nisi pugna cum ira, libidine, gula? Eiusdem animi Chrysostomus: Quid, inquit, dicit homo, In cap. ad regnum vocaris, ad regnum filii Dei, & oscitabundus es totus, ac desiderium more scalpis ac torpes? Si namque singulis diebus vel in mille mortem insiliendum esset, an non omnia ferre oporteret? at qui principatus gratiâ nihil non faceret, cum vero gladiu, non insiliet in ignem? at tu luges etiam quod abiturus hinc es, & presentibus libenter immoraris, plus aquo corporis curam agens. Quidnam hoc est? & mortem etiam horrendum quid esse putas. Horum verè causa sunt delicia & vita remissio; alioqui qui vitam vivit acerbam, avolare quoque vellet & ab hac vitâ liberari. Ita idem nobis evenit, quod pigrescentibus avium pullis, semperque in nido herere cupientibus, sed quamdiu diutius heserint, tanto redduntur imbecilliores: Nidus quidam est presentis vite exsultatio & luto compactus. Esi magnificas mihi ostenderis ades, etiam ipsas regias auro multo & lapidibus pretiosis splendidas; nihil tamen illas ab hirundinum nidis putabo differre. Inveniente namque hieme sponte sua cadent omnia.

Ita sit proflus, Chrysostome, auree orator: cadunt tandem omnia, & nos cum ipsis, plerumque hoc ipso

Sept. cap. 4. tuius quo citius. Hinc gratulatur Sapiens, Raptum esse iustum, ne malitia mutaret intellectum ejus. Hinc & Angelus mori timentem increpans: Pati, ait, timeris, exire non vultis, quid faciam vobis? Fidem resurrectionis non habet, qui ad meliora non festinat. Si domus ruinam minetur, nonne prompti ex ea migramus? Si navis inter procillas periclitetur, nunquid animo totum sumus in portu? mundus hic ingentibus ubique ruinis fatiscit, ubique fluctus & procellæ: quin ergo portum cogitamus, quin migramus ad patrem? ubi nos charorum turba expectat, de sua salute secuta, de nostra sollicita. O beati mortui qui in Domino moriuntur, quia in Domini sinu quasi morientes conquiescunt, & sic quiescendo suaviter in mortem obdormiscunt. Ita Stephanus inter ipsos sanctorum nimbos, in tanto lapidantium tumultu & fremitu, obdormivit tamen in Domino. Ita Lazarum amicum suum Christus obdormisse dixit. Ita & Moses servus Domini mortuus est jubente Domino. Et sicut mater infantulum brachiis suis mollementem deosculatur, & sic in lectulo taciturna molliter reponit, ita sunt qui dicant, scripturæ sensu Moysen ceu dormientem infantem a Deo per osculum & amplexum in sinu Abraham quasi in lectulo collocatum. Nimirum, cum dederit dilectis suis somnum, ecce hereditas Domini. Ter beati sunt hi mortui. Amodo jam dicit Spiritus ut requiescant a laboribus suis, opera enim illorum sequuntur illos, tanquam famuli suum Dominum, filii suum patrem, nobiles suum principem, sequuntur usque ad tribunal Dei, deducunt & comitantur usque ad supremam Dei curiam, quod solum nobiles hi famuli intromittuntur. Quisquis ergo ad vitam prædestinatus est, mortem ut optimum naturæ inventum prædicat, cum non aliâ viâ illuc se perventurum sciat, & quia ejusmodi homo nunquam non paratus est mori, sic secum ipse ratiocinatur.

§. II.

Sicque iter parium, ac tota semina.
Quid mori trepidum? iter patrum, imò omnium latam, eritâque semitam ingredior, quid solus ego mihi nescio quid aliud malum? libens faciam, quod facerem etiam nolens: scio, quidquid sit à volente, sit levius, & definit esse necessitas, cum accedit voluntas. Sed nec tergiversandi causam habeo, cum esse desino, quod invitus fui, mortalis. Ideo corpus hoc accepi ut redderem, & ideo reddam, ut denuo recipiam cum fenore. Hactenus à conspectu Dei mei detentus sum per morales has moras, quibus illi vitæ meliori præluditur. Nam lux ista quam velut extremam muli reformidant, æternæ natalis est: venit iterum qui me in lucem reponat dies, & ideo æquissimo animo, rediturus exibo. O quàm letus amplectar diem, qui meo me domicilio assignet, qui me hinc ereptum, & omnibus laqueis exitum restituat paradiso! In multis me reum non nescio, sed misericordia tua, ô mi Domine, Occanus est & immensissimum mare. In hunc ego me Occanum, in hoc mare præcipitabo, cum me voluerit mors de hoc vitæ colliculo deicere. Sic unico mei ipsius in finem misericordiæ jactu, omnes vitæ molestias abrummam. Et utinam mors nullas in via moras nectat: quandoque veniat, volentem me inveniet, & paratum quiescere. Non sic odi quietem, ut respuam malorum ferias. Et cur non potius tunc gaudeam, cum vitam hanc miseriarum innumerabilem officinam licebit claudere, mortis & fortunæ jugum excutere, diem ordiri nullâ nocte finiendum. Felix nuncius cum me Rex meus vocaturus est, & ex hoc carcere liberaturus: multa faciam solutus quæ vinculis nullo unquam studio didicissem. Avicula, apertâ cavâ non ejicitur, sed evolat, sic ego in apertas illas & cætelas plagas libens emigrabo, vitæ jam pridem satur. De loco mortis meæ, de tempore nil angor penitus. Faciat ille qui me fecit, quidquid vult. Voluntas illius unica mihi vitæ mortisque est regula: nil mali ab eo aut acerbi metuo qui ipsa est bonitas.

Tom. I.

A Et nonne in figuli manu est, vasculum levi rota effingere, & idem frangere? Vasculum ego sum à magno illo Figulo: quid querat, si qui me finxit, velit frangere, imò refingere & ex misero reddere beatum? vivere me vult? quamdiu vult, volo. Vult me mori? nullas mortis inducias nec ad momentum posco. Initium meum & finis ab illo sunt, quidquid ille immiserit, excipiam non libenti tantum, sed & hilari fronte: mihi vivere Christus est Philip. c. 2. & mori lucrum. Amo te, ô mi amantissime Deus, cupio. vers. 21. que ardentius amare; hac amoris flammâ cor meum penitus liquefiat: nihil extra te me beat. Et quando, mi Deus, & quando ad te hinc evolabo? sequor te, benigne parens, sequor, & eo promptius cum propius ad te vocas.

§. III.

I Ta sentit, qui alibi vivere, & cum Christo esse cupit: neque istud novi quid est. Nam sicut medicus, inquit Theophylactus, cum videt egrum fastidire cibos & phar-maca, prior ea ipse sumit, ut egrum ad eadem sumenda inducat: ita Christus prior ipse gustavit mortem, ut eam gustare Christus non horreat Christianus. Cur jam, mi Christiane, etiam nâ gustavit turâ timidus sis, & mori te sentias, non priorem illum, quem loquentem audisti, amuleris, & intrepido ac fideli animo tu quoque in has voces erumpas: Calicem salutaris accipiam & nomen Domini invocabo: calix iste amarior quidem est, illum tamen bibit ipse meus Servator & ex cruentâ cruce eundem mihi exauriendum propinavit. Calix iste fatale mortis poculum est, quod Christus sponte, quod omnes omnino homines perhauriunt inevitabili necessitate; cur ego hoc solus recusem? quisquis cepit vivere, desinere debet, ut denuo incipiat, & quidem illam vitam quam nunquam desinat. Quid ergo tibi vis vane timor, quid recusas damnosâ mœsticia: calicem quem dedit mihi Pater, quem Christus mihi misit, & ipse bibit, non vultis ut bibam illum? mortalis ego sum, & mori non didicerim? Cum apud Alexandrum Macellonem gravius decumbentem aliquot malè anxii amici, Philippum medicum de veneno porrigendo infimulassent, Rex Philippum cum paratâ portione ad se venientem, sic excepit: alterâ manu amicorum illi litteras porrexit, alterâ pharmacum ab illo accepit: dumque medicam portionem ori admo-veret, oculos in Philippi vultu defixit, si quas fortè in illo, ob commissum toxicum, conscientia notas deprehenderet: cum egregiam in se medici fidem & facie discerneret, intrepidus porrectum poculum perhaurit. Ita & ego faciam: poculum quod me in quietem & longiorem somnum daret, Jesus meus, medicus & Servator meus mihi temperavit, & porrexit ebibendum: ego, dum illud exhaurio, oculos ab hoc meo medico non dimittam; vultum meum firmabo in crucifixi Domini mei vultu, in quo summum in me amorem inscriptum legam, simulque constans & imperterritus hunc calicem perhauriam, qui tantò plus habet salutis, quò plus amoris. Ita, mi Christiane, mors ipsa cum venerit, faciliè vincitur, si prius quam veniat, semper cogitur, nunquam timeatur.

III. PRÆDESTINATIONIS

S I G N V M.

S Y M B O L V M III.

A VREA EYCHARISTIE HIEROTHECA. Quâ Symbolo exprimitur, Frequens Sacramentorum, Confessionis & sum III. Communionis usus. Olim, erant perseverantes in doctrinâ Frequens Apostolorum, & communicatione fractionis panis. Observa- sacra- mentum est autem luculenter, quò magis hic Ecclesiæ præs- fessionis & mœvæ mos intepuit, eò magis ardor spiritus, charitatis Communio- ignis, sanctitas omnis refrigit. Hic omnes cacodæmo- nis usus, & nis altus & conatus mirifice desudant. Hoc agit, hoc laborat. Alt. cap. 2. vers. 42.

Z 3

Demon-
borat, ut
plurimos
ab eorum
frequenti
usu retra-
hat.

laborat impigrè veterat, ut à frequenti Eucharistia usum quam plurimos retrahat. Et quos ille non ponit obices? quæ non fingit impedimenta? quot obstacula molitur? nunc fidei dubia ingerit ubi non auditur, fucata reverentiam persuadet, aut majorem in eâ re gustum, si rariùs fiat. Nunc plurimorum consuetudinem in exemplum trahit, qui etiam boni Christiani sint, licet hic infrequentes. Modò sermones hominum & dentes opponit, modò molem negotiorum. Jam inutilitas evagationes animi, angores conscientia, jam inimicitias & alterna inflammata odia. Huic aridam reddit mentem, & ab omni caelesti sensu excludit, isti præparationem efficit molestam, difficilem, tædio plenam. In alium totos variarum cogitationum exercitus immitte, ut vel sic viam intercludat ad divinum hoc epulum: sunt, quos nescio quo religionis pretextu decipit, ut saltem differant, quod non censent omittendum. Ita mille fucos facit & tricas trices necit malignus impostor; ita de die in diem confessionis & communionis sacramentum differtur, ita mora moræ necitur, propositum proposito adjungitur, & dies alius post alium constituitur, ita hebdomades eunt & menses & anni, cum ad Christum non nisi rarissimè, & ferè inviti ac coacti venimus.

§. I.

Luc. cap. 14.
vers. 18.

ET cæperunt simul omnes excusare. Hic villam emit, hic boves; iste uxorem duxit, nemo vacat, cum ad Christum veniendum. Palliolata hæc est & honesta titulo, sed re non parva insania. Et cur nec ad horulam quidem, curas villæ, boves præsepi, uxorem fornaci relinquimus, & nos ea agimus, quæ salutis nostræ sunt? Si ad colendo agros, aut ad vineas pastinandas vocemur, esset cur dormire mallems quàm fodere: at iussi discumbere, & unâ cum Christo convivari, nec alium cibum quàm Christum ipsum sumere, quod fugâ tam agresti nos subducamus, hoc semum demeritæ est insignis aut impudentia. Deum iratum si fugeremus, Adam nepotes nos fateremur, sed Deum misericordem & placatum, Deum vocantem & ad paratissimam caelestiumque deliciarum plenissimam mensam suavisimè invitantem sic averfari, hoc ferarum est non hominum. Sed ut excusationes nostræ suos habeant colores, culpam & torporem nostrum non fœdis aut illicitis præteximus, non furta aut adulteria causæ nostræ, sed honestissima quæque obtridimus. Quid enim mali, conjugium inire, rem familiam curare, pecora aut prædia emere? & quid verò in his, mi homo, boni est, si nos hæc avocent à summo bono, ab animi salute? Sic curandum est corpus, ne pessum eat animus; sic emenda est villa, ne perdatur cælum. Ad cenam magnam vocamur, tantisper seponenda sunt cetera omnia, dum adsumus vocati: quiescant interim & villa, & boves, & uxor, negotia cuncta curæque sileant, dum nos in cenâ hac magnâ, cum Angelorum rege loquimur. At nos eo sæpe impudentia progredimur, ut non vereamur dicere: Non possum venire. Veritè diceremus: Nolo venire. Ita pergit, mei Christiani, ita vobis Deum conciliabitis. Ah, miserabiles & nemini quàm nobismetipsis damnosiores? Algemus & ignem fugimus, ægri sumus & medicum spernimus, cum tantò magis medico egeamus, quò minus agros nos esse sentimus: nimirum cepas & alium ore patulo inhiamus, fastidimus suavisimum Manna. Edixit olim Deus per Moysen, colligeret Manna populus per singulos dies, solo sabbato ferietur. Et nos nostrum habemus Manna, idque longè præstantius; illo fuit licet dum vivimus, & ulque dum mors nobis sabbatum indicat. Sed & hic patissimus miseri Adam, ait Gerson, è ligno vitæ edere noluit cum potuit: jure punitus est; non potuit cum voluit. Sic & nos dum possumus, adeo contumaciter nolumus, ut ad aliorum convivato-

Euchari-
stiam non
sumere est
insignis
dementia,
Genes. 3.
Et Deum
vocantem
averfari fe-
rarum est
non homi-
num:

Ideo ne-
mini quàm
nobismetipsis
damnosiores
sumus;

Exod. c. 16.
v. 4. & 5.

rum mensas alioqui promptissimi conflamus, solùm ad hanc divinam Christi mensam, non nisi ægrè & rarò pertrahamur. Sic in nullo fermè quàm in salutis nostræ negotio somnulosius agimus, in ceteris alacres, hic nullo quàm in salutis negotio somnulosius agimus. *Vade, inquit, ad formicam & piger, & discite sapientiam.* Illa cum naturæ ductu præciat, cibos hieme non posse colligi, æstate querit, quæsitamque annonam servat hiemem. Hoc & nos studiosius deceret facere. Immortalitatis alimoniam proponens Christus: *Si quis manducaverit, inquit, ex hoc pane, vivet in æternum.* Ad æternam hanc vitam prædestinari, quamdiu mortis hiemem non superarunt, vitam hunc cibum assidue querunt. Et hoc Eucharistia ipse voluit qui dedit sanctissimum istud Sacramentum, ista frequenter adorandum, sed & manducandum, ut ciqueenter sumenda, alioquin ab insito nobis calore consumendi; cibo etiam frequentius sumpto animæ servanda est vita, aliter ab Ne ab impuro concupiscentiarum æstu pessimè depascendi. Puro concupiscentiarum æstu depascendi. Ideo D. Innocentius monet: Cavendum esse, ne, si minimum hujus Sacramenti sumptio differatur, mortis periculum incuratur. Idem omnino monens. D. Hilarius: *Timendum est, inquit, ne diu abstractus à Christi corpore, alienus remaneat à salute: qui peccare quieverit, communicare non desinat.* Sed hoc ipsum est quod volumus, hæc nostra sunt impedimenta: communicare potius desinimus, quàm peccare cessamus; hanc potius mensam vitamus, quàm perplantiam nostram; ad sanctos castosque mores nec sic quidem suavisimè duci sustinemus. Serpenti olim, Deos nos fore mentienti, credidimus; nunc Deo nos in se mutandos affirmanti vix fidem habemus. Promittit Christus, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo. Audi- & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo. Audimus promissum, at lentissimè credimus. Præcipit Christus hoc faciendum in mortis suæ memoriam, nec dubium quin eam velit esse quàm creberrimam: præceptum nobis videtur æquum, sed, contra quàm Christus voluit, non crebè exequendum. Suadent omnes Sancti Patres, hanc mensam frequenter accedere; consilium illorum non displicet, sed prævalet consuetudo nostra. Prælucent tot pii homines exempli sui faciem; videmus, non sequimur.

§. II.

SI, quoties Eucharistiam quis sumit, toties mille nummum aureorum adjiceretur auxilium, suavisioris verbis nil opus foret amplius, rationes has aureas nemo non caperet; Arcenda esset multitudo non accerfenda. Heu humanam cecitatem! aurum cernimus, & capimus; latentes Eucharistia thesauros quia non consideramus, spernimus. Arenalium pauxillum est omne aurum, si huic gemmae conferatur; pretium illius nemo satis æstimaverit. Eucharistia peccata leviora delet, gratia leviora cavet, impetus animi vitiosos enervat, intelligentiam illustrat, voluntatem incitat, conscientiam exhilarat, contra cacodæmonem armat; in adversis ne deficiamus roborat; in prosperis ne cadamus adjuvat, in armat, meliore tramite ut progrediamur confirmat; Eucharistia dat pignus futuræ gloriæ, & cum eo simul mortis futuræ contempnum, cæli desiderium, affectuum moderatio- gloriæ dat nem, vitiorum horrorem, virtutum amorem, sui ipsius victoriam, in rectè ceptis perseverantiam.

Sed animus, inquit, mihi aridus, vanus, frigidus, immundus est; non audeo accedere. Aut nulla hæc est excusatio aut mala, eoque minis differendus accessus, quò magis es talis. Immundus es? accede; Eucharistia excusatio est puritatis. Eger es? medicina est, & certissimum quia Eucharistia nem morborum antidotum. Elatus es? en pa- charistia nem Angelorum. I etali torpes gelu? ne differ, hic ignis est puritatis, est. Tui te hostes exercent? ne diffide, hic paupolia & animi armamentarium est instructissimum. Tristis es & mor- morborum antidotum.

rore consumeris? hinc vinum est quod lætificat cor hominis. Delicias quæris? nusquam veriores sunt, quam in hoc epulo, quod delicias præbet etiam regibus. Patriam adspiras? in viaticum. Pretiosior tibi datur viatica cæna ad cælum tendenti, quam Eliæ ad montem Horebum eunti. Quod si sanguinis fluxum stitit illico, Christi vestis vel tacta tantum, quid Christi corpus non poterit? Sed indignus sum, inquis, qui toties pascari tam divino cibo, nec dignam adversus illum reverentiam exhibere possum. Obsecro, Christiani, pigritiam nostram reverentia nomine ne coloremus: Melius est ex amore accedere, quam ex timore abstinere, inquit D. Thomas. D. Ambrosius, verba Domini, Panem nostrum quotidie. Num da nobis hodie, de Eucharistia interpretatus: Si quotidie accipis, inquit, est panis, cur post annum illum sumis? accipe quotidie, quod quotidie tibi proficit. Sic vive ut quotidie merearis accipere: qui enim non meretur quotidie accipere, non meretur post annum accipere. Si enim quotidie accipis (inquit loco alio) sanguis Christi effunditur, in remissionem peccatorum effunditur, deo semper illum accipere, ut mihi peccata dimittantur, qui semper pecco, semper deo accipere medicinam. Gennadius

Massiliensis: Quotidie, inquit, percipere Eucharistiam, nec laudo nec vituperor, omnibus tamen dominicis diebus communicandum suadeo & hortor. si tamen mens sine affectu peccandi sit. Quæ præcipi possit facilius præparatio, quam affectum ad flagitia ponere, hoc est, deinceps Deum odisse nolle. Certè nimis illiberalis est in sumum conditorum, qui hoc pestilenti ad turpitudinem affectu carere non vult in gratiam sui conditoris. His talibus non immerito iratus paterfamilias: Dico vobis, inquit, quod nemo vivorum illorum gustabit cænam meam. Quid ais Domine? illimet ipsi sunt, qui cænam tuam gustare nolunt, & id tu eis in contumacia supplicium statuis? ita profusus, id quod ipsi volunt, sit ipsis in pœnam, & pessimum eorum velle, sit ipsis in supplicium. Cum gravi fame laboraret Samaria, & Eliseus vilissimam annonam rei frumentaria propediem futuram promitteret, unus è regis satellitis ut vanum hoc varicinium irridens: Si nubes, inquit, prægnantissima frumenta pluant, nunquid ideo farina tam vilis erit pretii? Cui Eliseus: Videbis, inquit, oculis tuis, & inde non comedes: omnia ex ordine sunt facta. Multorum hodieque pœna hæc est: vident divini panis abundantiam, sed inde non comedunt. Videbis, frigidissime Christiane, sub re divinâ panem hunc in altum attolli, sed inde non comedes; videbis per plateas ad agros deferri, sed inde non comedes; videbis plurimos illo in templis refici, sed tu inde non comedes: exclusus es ab hac mensa, quia teipsum exclusisti.

§. III.

At verò prædestinati, velut germani Dei filii, hoc pane diu carere, gravissimam patris iram interpretarentur, ita nullam illius fruendi occasionem negligunt: non enim nesciunt quam benigne providentissimus Deus cunctis animantibus suum cuique cibum parat; aquilis aves, leonibus feras, equo avenam, bovi fœnum, gramen ovibus, ceto pisces, homini panem è terra; si qui hominum velint esse filii, panem è cælo. Hunc illi cælestem, hunc filiorum, hunc Angelorum panem, magno desiderio, submissâ reverentiâ, ardente affectu sumunt credentissime, maluntque piè impudentes filii quam malè verecundi hostes videri. Ex horum prædestinatorum numero si quem Christus in magnâ hac cænâ sic alloquitur: Attende quid amore tui pro te fecerim. Spinas in capite meo numerabis, non item dolores alios in corpore. Flagella & clavi corpus meum faciunt, at verò cor meum injuriæ innumeræ. Ipsam panem mortem pro te passus sum in horto, angores me prius flagellarunt quam milites. Tuum jam est cogitare, quid hostes fecerint, cum etiam amicissimi læderent. Scis, in quam duro lectulo pro te mortem objerim.

Amor meus (ut disceres quantus fuisset) acerbissimâ omnium & ignominiosissimâ morte defungi voluit, sed ignominiosior illâ crucis & acerbior reperi non potuit. En, pro te mortuus sum, & milles pro te mori non reculassem. Tu verò pro me quid patieris? vis ut meus in te amor sit perpetuus, fac ut sit mutuus, amantem te ama. Ego te amavi ad mortem, ad crucem usque, & quousque tu me amabis? Quis prædestinatorum illorum non sincerissimis infusus lacrymis respondeat? Etiam ad mortem usque, ô mi amantissime Domine, etiam ad ipsam usque crucem te amabo, si tibi placeat. Et quis mihi tribuat, ego moriar pro te, mi Jesu, ô Jesu mi suavisime? quis ego sum, ut pro te mori sim dignus; & quis tuus hic est amor, ut hæc pati, ut sic mori pro me, sine me, ô vita mea, volueris? Hi tales gemitus, castissima hæc suspiria crebræ communionis, epulatoria solent esse colloquia; sic animus Deo suo intimè unitur.

Et idcirco communionem crebram (modò sinceris ea habeat affectus, et si non ardentissimos) magnum prædestinationis signum ponimus. Verum, quidquid vel libri clament, vel cathedræ, pars magna Christianorum tam gravi malæ consuetudinis veterno premitur, ut nullis piorum exemplis, nullis sanctorum monitis excitari queat, & ad frequentioris sacramentorum usum permoveri.

O Christiani quæ glacialis rupes, quod letale frigus pectora vestra constringit, ut sic refugiat amoenissimum hunc solem? non advertitis, hoc meras esse techinas cacodæmonum, qui omnem divini amoris ignem in nobis cupiunt extinctum, ut hoc animi pessimo furore obrigescentes, vivamus velut mortui, pereamus in sordibus, nec in illam vivorum regionem perveniamus? At qui perseveranter Christum amat, nil magis quam sæpe cum Christo esse desiderat, ut verissimè dixerit Cassiodorus: Inaudita est dilectio quæ amicum amat, & præsentiam ejus non amat.

IV. PRÆDESTINATIONIS

SIGNUM.

SYMBOLVM IV.

ALTARE NVDM ET DEVELATVM. Per quod Symbolum IV. significatur Renuntiatio omnium. Proclamat Servator noster: Qui non renunciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Renunciare jussit omnibus, suasit relinquere omnia. Ita dicat qui Christiani sanguinis est: Pauperimus esse malo quam Dei inimicus; malo bonis omnibus, quam divinâ gratiâ spoliari.

Paupertas multos fecit mercatores non atomatum paupertas aut panni, sed cæli. Simile est, inquit Christus, regnum cælorum homini negotiatori, querenti bonas margaritas, inventa autem una pretiosâ margaritâ, abiit & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam: mercator iste non damnum censet, sed maximum quæstum, omnes opes suas amisisse: imò certè non amisit, sed vendidit, quia pro illis maximi pretii gemmam recepit. Reculas suas dedit, & Christi chirographum acquirit, quo uno erit olim beatissimus: aurum contempsit, & totum sibi cælum jam habet oppignerat: prædiola sua non deseruit, sed paratus erat deserere, & amplissimum sibi regnum comparavit. Qui margaritâ habet, inquit Chrysostomus, novit se divitem esse, etiam si ignotum illud sit, cum parvo in loco margarita recondatur. Certè negotiandi causâ vivimus, non otandi. Neque ullus tam rerum egenus est, serere: qui hanc gemmarum mercaturam nequeat facere; Nos Lib. Evang. enim querit Deus, non sine nobis nostra, inquit Augustinus. 49 in Matt. 13. Neque verò etiam ullus tam abundans rerum est & dives, cui difficile videri debeat, emendis unionibus illis, parvi facere sua omnia. Mercatus hic non exigit, ut opes amittat, sed ut paratus sit, si necesse, amittere; negotiatio enim hic

non exigitur huius ratio non est, ut pecuniam omnem erogat, sed ut, si opus, malit animæ parcere quam pecuniā, & multo promptius mendicis esse velit quam Dei inimicus. Non enim animam pro pecuniā, sed pecuniam pro animā deponere convenit, seu sponte largiendo, seu patienter amittendo. Et hoc esse signum prædestinationis affirmamus. Huc nos non tantum Christiana fides, sed & ratio ducit.

§. I.

Silpon & Bias amissis omnibus bonis, se nihil amisisse dicebant.

Silpon captā patriā, ereptis liberis, amissā uxore, cum ex incendio publico solus & tamen beatus exiret, interroganti Demetrio, nunquid omnia perdidisset; Nihil, aiebat, perdidit; omnia mea sunt mecum. Idem, amissis omnibus, ausus est dicere Bias: pectore enim illa gestabat, non humeris, nec oculis videnda, sed animo æstimanda. Hoc generosi pectoris nota sit in idololatrā, in Christiano certæ prædestinationis signum est ad vitam. Ille Christo facit stipendia, qui cum amissis plurima, dicere tamen audeat: Omnia mea mecum porto: Deus meus, & omnia.

Sanctissimum virum, Franciscum Assisiatem accepimus, noctes ipsas, quatuor verbulorum horum commentatione & creberrimā repetitione, summā cum animi sui voluptate transigisse. Sanctissimum hunc virum liceat imitari, & in omni egestate gloriarī: *Deus meus, & omnia.* Alii alia querant, alia desiderant, aliis oblectentur: unum ego Deum quero, Deum desidero, Deo meo delectabor, *ō Deus meus, & omnia!* opes aliis & honores, voluptates aliis universas relinquo: Deum ego habeam, & omnia habeo. Totos ego aliis mundos concedo; aureos & gemmeos montes non invidet; exquisitissimas eorum delicias non ambio; mihi Deus meus est omnia. Nihil ita bonum, nihil ita pulchrum aut jucundum est, quin summum illud, & primum, ac supremum bonum, & melius, & pulchrius, ac amenitate incomparabili sit jucundius, *ō Deus meus, & omnia!* quā me varia sepe accendunt desideria, quā diversis quandoque ignibus ardeo, quā multis æstuo cupiditatibus? ita ut cum lunatico illo adolescente, modò in ignem, modò in aquam rapiat. Sed quānam illa tanta bona sunt, quæ ego tam anxie appetō? heu vana, fluxa, sepe turpia, & quæ non possunt esse diuturna, sic ut suum dominum & amatorem vel moriendo prævertant, vel deserant morientem, Deus meus, amor meus, gaudium meum, & mea omnia, quid tandem est quod appetere possim, cuius loco non tu mihi sis, *ō Deus, & sis omnia?* mihi cibus, mihi potus, mihi quies, mihi gaudium & voluptas, meus mihi maximus honor est Deus, Deus mihi omnia, & plus quā omnia. Nam etsi cibus, quos inhio, vesci: potu, quem cupio, refici: voluptate, quam ardeo, frui liceat: quid tamen istud vesci, quid istud frui est & refici? *Deus meus, & omnia,* te frui, à te refici, est perfectissimè recreari, est frui omnibus bonis. At interim præmit labor, dolor affligit, curæ distrāhant, opes minuunt, favor subtrahitur, vita decrevit; homines turbant & exagitant. Nihil horum verior, proclamat Paulus, nec facio animam meam pretiosorem quā me, dummodo consummem cursum meum. Neque enim hæc omnia, etiam si simul ingruant, mala sunt, si summum illud bonum opuletur, Deus: *Deus meus, & omnia.* Tu mihi *ō bone Deus, & bonitas,* in ipsis laboribus es quies, in doloribus voluptas, in curis securitas, in paupertate vera es opulentia; tu mihi ab omni hominum insultu, propugnaculum es tutissimum, tu mihi, quidquid malorum fugiam, es refugium; tu mihi es omnia, quæcunque tandem desiderare possim, vel optare. Omnis copia quæ Deus meus non est, egestas mihi est. Quid impuros rivulos sectemur? ipsum fontem habemus, eūque limpidiſsimum: Deum habemus, omnia habemus, quæcunque habere concupiscimus. Si quem

Matth. 17. vers. 15.

Act. 20. vers. 24.

A paupertas flagellat, si cui fortuna irascitur, minus quidem is gaudet, sed & dolet minus: suum ab hoc fortuna repetere non potest, nec alienum mors auferre.

§. II.

Hic tamen eo modo pauperi, felicitate non cedit dives ille, cui cum plurimum bonorum possideat, nihil amat: opes arcū claudit, non corde tristitiā nequaquam extinguendus, etsi perdat universa. Nam sine dolore amittitur, quidquid sine amore possidetur: Quæ verò ardentem diligimus habita, graviter suspiramus ablata, ait D. Gregorius. Bonum quo quis verè bonus est, nemo invitit accipit, nemo amittit invitit, bonum est quod enim censendum non est, quod eripi potest. I nunc, Satan, & tabellarium te finge, nondum omnis patientissimī Jobi familia est extincta, etiamnum vivunt, qui renunciare possint omnibus: Curre ergo, nuncia tali, clama altum: Res tua & pecunia tua omnis est perditā. Responsum nunc audi: Nisi ego illam fortassis, illa me perdidisset; jam in viā ad cælum ero expeditior. Exoneravit me Deus, caro quidem sed periculoso pondere, & tutiore posuit loco; damnum non putabo, quod Deus mihi voluit esse remedium. Et cur me frustra & vanè affigerem? habui ista tanquam perditurus: nunc ego magis meus sum, cum ista non sunt mea amplius. Auditis Christiani, audis Orciniana vulpes? sic sentit, sic & loquitur, quisquis cælo prædestinatus est, nec unquam tantum bonorum potest perdere, quin liberam hanc vocem retineat: Jactura non est, sed versura, cum lucrum ingens dispendio levi comparamus, cum terræ glebulis mercamur cælum.

V. PRÆDESTINATIONIS

SIGNVM.

SYMBOLVM V.

FRYTEX ROSARVM spinis septus undique. Per Symbolum monstratur Afflictio perpetua, & exercitatio cum V. Tribulatione. Abraham Evangelico epuloni in flammis hoc signum opponit: Recordare fili, quia recepisti bona in vita tua, Lazarus, similiter malis; in vitā tuā letabaris, Lazarus cruciabatur: nunc tu cruciatus, letatur Lazarus. Sic vertuntur vices certā Dei lege. Patiendum est, aut hic, aut ibi, aut in alio prorsus orbe & verè novo. Alterutrum nunc maturè eligendum; nemo evadit. D. Chrysostomus, Quem Orat. 3. de videri, inquit, virtutis studiosum; innumeris tamen affligi Lazarus moleſtis, beatum hunc puta, ut qui commissā peccatā hic diluat, & illic paratam habeat mercedem.

Impossibile est ut qui malis indixerit bellum, pressuris careat. Nefas est pugilem Dei vacare deliciis, non licet epulari luctantem: luctamen enim sunt præsentia omnia, certamen, bellum, pressura, angustia, stadium: aliud est quietis tempus, hoc ærumnis deputatum est atque sudoribus. Nullus, ubi ad certamen se exiit, undique est, requiem querit. Si enim requiem queris, Idem Chrys. cur te exiisti? cur libidinibus ac naturæ bellum indixisti? Nihil horum te perturbet, siquidem illi in quiete, tu in tentationibus vivas. Alioquin erroris damnandum est beati Jacobi hortamen: Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis. Nihil eo infestius, cui nihil evenit adversi. Argumentum est talem à Deo contemni ut imbellem & ignavum. Amphitheatrum honoris est, inter adversa luctari. Certa beatitudinis testera est, posse in perpeſſionibus gaudere, & circitudois cum latrantibus undique malis, hilarem cælo animum posse in atrollere, etsi per genas copiosæ fluant lacrymæ. Scivit perpeſſior equidem Christus nos ingenti ærumnarum acervo locupletes, gaudium solidum, præter spem futuræ mercedis, cedit habere nullum. Et tamen tanquam beatis: GAV-Matth. 5. DETE, ait, ET EXULTATE. At nos, quoties vanè lamentamur

mentatur cum affligitur? sepe puerilem in modum querimus, ac ad omnem panem ictum repidi expavesimus, nec agnoscimus paternam Dei & medicam mansi vulnerantis, cum tamen & pueri sciant, vulnus quod a chirurgo est, medicamentum esse & initium valetudinis. Ut medetur & sanet, vulnerat Deus, non ut jugulet.

1. Pet. 3.
vers. 14.
1. Pet. 2.
vers. 19.

Electus enim continet ad-
versitate
deprimatur
ante iudi-
cis autem
oculos vi-
tae meritis
coruscet.

Tertius horum beatus Petrus: Si quid patimini, ait, propter iustitiam, beati: Hec est enim gratia, si propter Dei conscientiam sustinetis quis tristitias, patiens iniuste. Quia enim est gloria, si peccantes & colaphizati suffertis: sed si bene facientes patienter sustinetis, hac est gratia apud Deum. Ita & beatus Gregorius: Sæpe contingit, inquit, ut electus quique, qui ad æternam felicitatem ducitur, continua hic adversitate deprimatur. A cunctis despicabilis cernitur, & huius mundi gratia indignus æstimatur: sed tamen ante oculi iudicis oculos virtutibus emicat, vite meritis coruscet, honorati meruit, despici non refugit, corpus continentia afficit, solâ in animo dilectione pingue- scit, mentem semper ad patientiam præparat, & erectus pro iustitia de perceptis contumeliis exultat.

§. I.

Verè æterna providentia, hominem probum in de-
lectis non nutrit, experitur, indurat, sibi illum præ-
parat, ita tamen ut simul ei promittat: Cum transieris per
aquas, tecum ero, & flumina non operient te: cum ambulave-
ris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te. Ni-
mirum in undas immittit nos Deus & in flammâ, uti
finit & mergi, æstu suos explorat & gelu, sed quos ad vi-
tam prædestinavit, non comburi permittit aut submergi.
Fidelis Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod
potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis
sustineri.

Eximie, si quisquam, de hac prædestinationis notâ
videtur sensisse Ludovicus Bloius, qui plenissimè affir-
mans: Non est ullum, inquit, certum signum divine electionis,
quàm si quis afflictionem, vel quidquid adversorum à Deo im-
mittitur, non tantum repugnet, sed submissè atque patienter
sustineat, cum homini utilis nihil eveniat quàm AFFLIGI.

Et hic est ille inestimabilis gemma annulus, quo Deus
desponsam sibi animam donat. Tanti est, vel minimam
molestiam pro Deo perpeti, ut Chrysostomus velut de-
cretum proclamat: Nihil esse melius, quàm male pati pro-
pter Deum. De torrente nunc electi bibunt in viâ, pro-
pterea caput exaltabunt in celo. Nunc deprimuntur &
caleantur, ut olim assurgant & extollantur ad instar pal-
marum. Vult nos Deus probè scire, arduum esse bo-
num, & infinitum quod quærimus, pro quo obtinendo
laboramus, ut verissimè dixerit Marcus anachoreta: Deus
consecus imbecillitatis nostræ, nemini solet magni
quid conferre, nisi præviâ calamitate. Mosen Deo vo-
canti obtemperantem, & aulâ egressum, glomeratâ cla-
de invaluerunt paupertas, ignominia, cõtemptus, insidia
regis, pericula mortis, fuga, exilium. Electos Dei cerni-
mus, inquit Gregorius, & pia agere & crudelia pati:
hinc ergo colligitur, districtus iudex quantâ illic feriat
districtiōne quos reprobât, si cruciat quos amat. Erras,
mi Christiane, erras, si cogitas te integrum & non bene
contulim, perventurum ad cælum. Circumspice, & vi-
debis, quod plerumque qui ditiores sunt virtutum, lo-
cupletiores sunt afflictionum: qui vitiis opulenti, crebro
etiam numis & fortunæ favore. Nimirum pecudes mac-
cello destinatæ, liberrimè saltant per pascua, aliis in ope-
re sudantibus: sic & homines cælo assignati, non lasci-
viunt in pratis, sed hinc illinc gemunt in angulis, adeo
ut verissimè quoque Ludovicus Bloius ex magni viri
ore pronunciet: Quemcunque Deus potioribus donis exornare
sublimiterque transformare decrevit, cum non blande & molli-
ter lavare, sed totum in mare amaritudinis immergere con-
suevit.

Est enim
certum si-
gnum di-
vine elec-
tionis,
Infirmitas, sibi
nas. cap. 8.

Est enim
certum si-
gnum di-
vine elec-
tionis,
Infirmitas, sibi
nas. cap. 8.

Est enim
certum si-
gnum di-
vine elec-
tionis,
Infirmitas, sibi
nas. cap. 8.

Est enim
certum si-
gnum di-
vine elec-
tionis,
Infirmitas, sibi
nas. cap. 8.

Est enim
certum si-
gnum di-
vine elec-
tionis,
Infirmitas, sibi
nas. cap. 8.

Est enim
certum si-
gnum di-
vine elec-
tionis,
Infirmitas, sibi
nas. cap. 8.

Est enim
certum si-
gnum di-
vine elec-
tionis,
Infirmitas, sibi
nas. cap. 8.

Est enim
certum si-
gnum di-
vine elec-
tionis,
Infirmitas, sibi
nas. cap. 8.

Est enim
certum si-
gnum di-
vine elec-
tionis,
Infirmitas, sibi
nas. cap. 8.

Alenus & Hippocrates retinere docuerunt ani-
mam & fovere, Christus odisse docuit & perdere,
ita ut quod dixisse fertur Themistocles, omnes olim
cœlites sint dicturi: Perieramus, nisi periissemus. Pluri-
mis saluti est, perire: revera multi male perierant, nisi à
Deo periti bene periissent. Hinc Paulus, cum perdi-
tus alius, sibi tunc maximè restitutus videbatur: Placuit
mibi, ait, in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus,
in persecutionibus, in angustiis pro Christo: cum enim infirmor,
tunc potens sum. Bernardus quærendo Deo quasi fatiga-
tus: Circumire, inquit, possum Domine cælum & terram, ma-
re & aridam, & nusquam te inveniam, nisi in cruce. Ibi dor-
mis, ibi pascis, ibi cubas in meridie. Igitur Dominum servi se-
quamus, & brevi molestia cruciatu æternos redimemus. Atha-
nasius ab Juliano Apostorâ in exilium abire iussus, cum
Alexandriæ illacrymantes circa se cerneret Christianos:

2. Cor. 12.
vers. 10.

Sozom. lib. 5.
cap. 15.

Bono animo, inquit, estote, nebula enim est, quæ brevi evane-
scet. Verè nebula solum est, quidquid horrois habet hæc
vita, sed nebula brevi dissipanda, per æternam serenita-
tem. Prisci, si qui ex illis laboriosis, nullum diem vole-
bant esse sine lineâ: Christiani, quotquot prohi ex illis,
nullum diem ire cupiunt sine nubeculâ, ut habeant sem-
per quod amore sui Domini patiantur. Jobo cælum
fuit non tantum nubilum, sed & fericum, & tamen om-
nem patientiæ speciem, uti Tertullianus loquitur, ad-
versus omnem diaboli vim expunxit, quem non abacti
greges, non filii uno ruinæ impetu adempti, non cor-
poris cruciatus à patientiâ exclusit. Quale in illo vito
feretrum Deus de diabolo extruxit? quale vexillum glo-
riæ erexit? cum ille homo ad omnem acerbum nun-
cium nihil ex ore promeret, nisi DEO GRATIAS? quid?
ridebat Deus. Quid? dissecabatur Sacra. Hinc omnia
duplicia recuperavit. Itaque dum patimur, grandi pas-
su in patriam proficiscimur.

Nec voluit
ullâ diem
præterire
sine mole-
stia ut ha-
beat quod
patiantur:
Lib. de pa-
tient. c. 13.

§. III.

Diversæ ad cælum viæ sunt, tutissima est omnium & Via enim
ceteris, regia via crucis. Per multas tribulationes
oportet nos intrare in regnum Dei. Et uti vasa figuli probat
fornax, sic homines iustos tentatio tribulationis: sed in fornace
ardet palea, aurum purgatur; illa in cinerem vertitur, il-
lud sordibus exiit. Fornax est mundus, aurum iusti,
ignis tribulatio, artifex est Deus. Quod si auro vox sit
& sensus, sic loquetur: Quod vult ergo artifex, facio;
ubi me ponit artifex, tolero. Ardeat licet palea ad in-
cendendum & confamendum me, illa in fumum abit,
ut ego sordibus caream. Videte ergo paleam videte &
vos qui aurum estis; in eodem igne palea fumat, aurum
rutilat; in eadem afflictione improbus blasphematur in affli-
ctione aut acculat, patiens laudat, & ex ipsis adversis im-
vires sumit, uti ignis qui statu impetitur & crescit, atque
unde extinguendus creditur, inde roboratur. Crescit
adversis agitata virtus. Nimirum mihi ab orbis incu-
niabulis omnes Dei amicos, & in omnibus hanc prædesti-
nationis notam reperies. Deus tentavit eos, & invenit illos sap. 3. v. 5.

Augustin. in
1. ad Gal. 60.

Hebr. 12.
vers. 6.

2. Timoth. 3.
vers. 12.

Abraham exercetur variè & affligitur, Joseph
à fratribus venditur, David à filio iniquissima patitur:
Isaias serrâ medius secatur, Ezechias eliso cerebro per-
fata rapitur, lapidatur Hieremias, Michæas gladio fe-
ritur, Amos secundum tempora clavo transfigitur, Da-
niel leonibus objicitur, Naboth saxis obruitur, Eliseus
deridetur. Job ulcerosus, etiam conspuitur, Tobias ex-
cæcatur, Susanna innocens damnatur. Paucos dixi. Et
quid malorum non subiit Paulus? Apostolorum ceteri
flagellantur, crucifiguntur, necantur. Nemini suorum
parcit Deus, quem enim diligit Dominus castigat, flagellat an-
tem omnem filium quem recipit, omnem, omniâ. Omnes
enim qui pie volumus vivere in Christo Iesu, persecutionem pa-
tientur.

§. IV. At

S. IV.

Tob. 3. v. 21.
S. 12.

AT hoc habet pro certo omnis qui te colit (ô Deus) quod vita ejus, si in probatione fuerit, coronabitur: quia post tempestatem tranquillum facis, & post lacrymationem & fletum, exultationem infundis. Ergo beatus homo qui corripitur à Deo. Si enim sustinemus & conregnabimus. Quare nemo flagellari timeat, sed timeat exheredari. Ad hereditatem æternam flagellis erudimur, ne dum delectamur in viâ, obliviscamur quod desiderabamus in patriâ. Si exceptus es à numero filiorum. Noli esse iniquo sensu & puerili, ut dicas: Plus amat pater meus fratrem meum, quia si me movero contra ejus iussionem, flagella invenio. Potius gaude sub flagellis, quia tibi serratur hereditas: illi ad tempus parit, quos in æternum damnabit. Tanquam per amœna prata ad carcerem venit, qui per præsentis vite prospera ad interitum currit. Observant aliqui rosam juxta allium plantatam reddi fragrantior. Suas habet & cælestis hortulanus fragrantissimas rosas, homines paradiso destinatos. Has ipse rosas plerunque sic plantat, quod enim quisque probior, hoc in eum improbum insultus audacior, hoc etiam variarum ærumnarum incurtus crebrior. Sic fragrantia rosarum, allii foetoribus est acuenda. Quin & hoc ajunt, rosam quæ per artem sine spinis nascitur, etiam sine odore esse: virtutum odor, præsertim patientiæ, fragrantia nulla est, ubi nulli sunt rerum adversarum aculei. Nemo sane quantum profecerit nisi inter adversa cognoscit: nondum se nosse cepit, qui necdum cepit esse miser. Nostri lucent stellæ, de die latent; sic vera virtus quæ sæpe in prosperis non apparet, in adversis eminet. Nec tam placent cælesti Domino famuli rebus præclare gerendis, quam adversis alacriter & cum fiducia perferendis. Aquila pullos suos objectu soli explorat, metalla argentarii coricula, Christus famulos suos camino afflictionis. Præ Romanis ergo potiori nos jure dicimus: Et facere & pati fortia, hoc Christiani est: nam quâ viâ caput præcessit, hac subsequendum est membris.

Quantum profecerit nisi inter adversa cognoscit.

VI. PRÆDESTINATIONIS

SIGNVM.

S T M B O L V M V I.

Symbolum VI.
Auditio verbi divini.

Joan. cap. 8.
vers. 47.
In Psal. 118.
Ipsa soliloq.

Luc. cap. 11.
vers. 28.

August. in Psal. 118.
Mens prædestinati ad concionem non urget, nec excitationes admittit.

Flevis, quam Christus in suis concionibus non tantum nominavit sæpius, sed quæ divino verbo iussa comas ponere & exarscere, momento paruit. Fidelem diceres divini verbi auditricem, ideo hac designatur Auditio verbi Dei. An non illustre hoc Prædestinationis signum ex ore Christi? Qui ex Deo est, verba Dei audit, Eximie id declarat: Ambrosius: Quomodo, inquit, possunt verba Dei dulcia esse in fœtibus tuis, in quibus est amaritudo nequitie? Facile agitur quod libenter auditur. Sed illi veri sunt divini verbi auditores, de quibus Servator: Beati, inquit, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Frustra custoditur memoria, quod non custoditur & vita. Sunt qui audita sic retinent ne obliviscantur, hoc tamen agunt vivendo ne corrigantur. Mens prædestinati divina & sacra cupide anhelat, seponi jubet negotia, ludos abrupti, epulas etiam quandoque deleri præcipit, ad templum, ad concionem urget, nec excitationes admittit, pluvium cælum non meruit, serenum etiam negligit, aprico & campis templorum fornices præponit, latagit audire, nec satiatur auditis. Auris bona audit cum omni concupiscentiâ sapientiam: quæ utique certior haberi nequit quàm è verbo Dei. Querit anima Verbum, inquit Bernardus, cui consentiat ad correctionem, quo illuminetur ad cognitionem, cui imitatur ad virtutem, quo re-

A formetur ad sapientiam, cui conformetur ad decorem, quo fruatur ad jucunditatem. Animus hoc cibo pascitur, quoties cum Hieremiâ prophetâ fucclamat? Inveni sunt sermo Hierem. cap. 23. nes tui, & comedi eos, & factum est mihi verbum tuum in gaudium. 16. dium & in letitiam cordis mei. Nam D. Chrysostomus de Chrysost. ste, uti elurire signum est valetudinis in corpore, sic hom. 14. in amare divina eloquia, indicium maximum sanitatis in animâ.

S. I.

ET quis eum credat valere animo, qui ad versus à Is non valet animo, qui dum veritas aures, ad fabulas laxissimè sunt excurrere, & dum in templis vitia verbis castigantur, ille factis domi exercet, & in pia exhortationis vicem, vel calicem trahit, vel fritillum & tesserâs movet, aut otiosis ambulat in latunculis diem imminuit, aut cum canibus agros & templis, silvas pererrat; aut dum concionator in suggestu sudat, ipse languidissimus dormitator, adhuc dum inter plumas volutatur, nec erubescit somniculosus glis, à sole jam panè meridiano, in plumo sepulchro deprehendi. Turpe est de Christianis hoc scribere, sed longè turpius Christianos hoc facere. Hæc signa non sunt nisi per euntium: longè aliis noscuntur prædestinati. Factum est autem, ait I.ucas, cum turbe irruerent in eum, ut audirent verbum Dei &c. Non synagogis aut templo, sed nec civitatis mœnibus hæc audiendi sancta fames coërceri poterat: in camporum amplissimam planitiem sese effundebat. Sed nec solitudines horrebant viri feminæque, modò liceret audire concionatorem eum, quem sequebantur, quoquò ibat. Nos templis vicini habitamus, & sæpe nec pedem movemus audiendis iis quibus meliores sumus, nedum ut imprans & incœnati ad solitudines, ad mare properemus, ita fit ut plerunque nihil magis fastidiamus quàm divina. Hoc avo sanè non desiderantur qui dicant, sed qui audiant: concionatorum satis est, non ita semper auditorum. Sexcentas singulis absentia causas: nec desunt qui audire nolint ideo, ne fortè dormientem excitent conscientiam: qui enim se reum novit, etiam se iudicem formidat, & tribunal horret propriæ conscientia.

Deflevit Hieremias, vias Sionis lugere, eò quod non sint qui veniant ad solennitatem: non minus via ad templum sæpe nunc lugent, dum in viis ad tabernas plauduntur. Non densè nimium concursiones sunt ad auditionem divinæ legis: at si ridiculus histrio novam spectaculi venustatem promittat, si nuptialis pompa per urbem incedat, si mundialis curiositas alliciat, mox usum pedum recipimus, & quidquid oculorum habemus, adferimus, concurrunt insolita stipatione. Dei vero nuntii, si non ut olim, subannantur, certè pauci pendunt sermones illorum: quod graviter pagina sacra queritur.

Non quidem negandum est, multos esse qui conciones audiant, sed & illud tamen fatendum erit, paucos esse, qui animo desiderant à concione auditâ redire emendatores. Aures habent, manibus carent, audiunt & non faciunt. Non abeunt inde vel tantillo meliores. Sunt qui audiant, ut piæ curiositati non obfistat, alii ut tempus fallant, quidam ne peccent in consuetudinem: isti ut doctiores fiant non ut meliores, hi ut charos oculos, quos alibi minus commode possent, in templis videant; at isti ut videantur, & aliorum in se oculi convertantur: sunt qui dicentis vocolas excipiant in risum aut calumniam; sunt etiam qui confabulaturi, aut certè dormituri accedant, aut aures præbituri, sed jam onustas. Pauci sunt, & ii demum verè probi auditores, qui animum adferunt excipiendis monitis paratissimum, nec aliam ob causam veniunt, quàm ut recedant (seipsum meliores; non scholæ discunt, sed vitæ; audiunt utraque aure vincti, nec unquam faciliè audire desinunt, nisi virtuti jam procliviores. Nemo adeo ferus est qui non mitescere

Signum VI. Prædestinationis.

275

mitescere possit, si modò cultura patientem aurem accommodet. Et Christi ovicula ab alienis dignoscenda, cauma seu signum in aure gestant; verbum divinum avidè audiunt, & obediunt.

§. II.

NOrunt prædestinati quàm sollicitè monuerit Augustinus: Non minus reum esse qui verbum Dei negligenter audierit, quàm qui corpus Christi in terram negligentia suâ cadere permiserit. Non ergo tam attendendus est, qui dicit, quàm qui dicat, & dicenda imperat Deus. Ego qui sum, inquit Augustinus, nisi copiosus seminat: ille in me ponere dignatus est, quæ vobis spargo. Nolite attendere ad utilitatem copiosi, sed ad claritatem seminis, & potestatem seminatoris. Christianus ubique invenit quod discat, semperque proficiat, atque hoc etiam suæ prædestinationis indicium agnoscat, sedere ad pedes Domini, & cum Magdalena audire verbū Dei; neque ob domestica ministeria, nec ob sororis murmura, non etiam ob amicissimorum avocamenta, ab ore loquentis pendente avelli possit. Neque verò electionis nota est, audire tantum, sed & meminisse, sed & exequi. Quorsum est concedere, si quod comestum, mox indigestum revomat: in Christi matre maxime laudis erat, quod conservaret omnia verba hæc, conservans in corde suo. In corde meo, ait plures regis, abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. Terræ bonæ conferuntur ii, qui in corde bono & optimo audientes, verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Nam uti legere, & non intelligere, sic audire & audita memoriâ non custodire, ferè tantundem quod negligere est. Otio abitur pictor, qui lymphatic coloribus quidlibet in tabellâ, magno studio pingit, quod mox spongia detergat: sic turpe Christiano est, audire, & mox omnino oblivisci. Sic meminisse conetur, ut memoria non sit ignava, sed efficax & strenua, quæ fieri urgeat, quod meminisse faciendum. Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea. Scripsisse neminem ad cælum exultit, sed Fecisse; facere autem non vult, qui recusat scire faciendum. Fons sciendi purissimus, libri divini. Et quamvis ex eodem divina scripturæ fonte diversi hauriant, idque sæpius, nemo tamen unquam poterit totas hæc opes erare. Ea est hujus opulentie natura, ut quo foderis altius, hoc magis exundent divini sensus; fons est nunquam deficiens. Quemadmodum verò formica pabulum in hyemem ætate sibi colligit, sic Christianus in tranquillo verbum Dei excipit, ut inde in rebus turbidis pascatur. Constat, eos, qui hæc in re contemptores, sic quandoque puniri à Deo, ut & ipsi sentiant se puniri, & videant alii. Alium ab alio doceri, alterum alteri submittere vult Deus. Sapientissimus erat rex David, præceptorum in plurimis habebat Spiritum sanctum, probè sciebat adulteria & homicidia esse verita, & tamen poenitentiam prius non egit, quàm de eâ differenter Nathanael audiit. Christus Paulo è nubibus concionatus est, & tamen erudiendum illum ad Ananiam misit. Cornelio nuntiavit Angelus, preces ejus & elemosynas Deo probari, sed simul ei Petrum, à quo instrueretur, monstravit. Regina Candace quaestori Isaiam in Curru legenti, non Angelus in præceptorem, sed Philippus à Deo assignatus est. Moyses, quem jure dices Deo à secretis fuisse, & supremum intimumque Numinis consiliarium egisse, nihilominus à focero suo tamen alienigenâ instituitur velut puer, nec sine acri verborum castigatione, modum docetur gubernandi populi. Christus ipse, æterna sapientia, medicus doctorum sedet, & interrogat. Nullus hominum sexus, nullus ordo & status, audiendarum concionum immunis est.

§. III.

AT inter doctos, inquis, censor: nil novi audiam, quæ dicturus est Ecclesiastes, jam ante scio. En

A humani ingenii eruditam superbiam! & quis eo pervenit ætatis & doctrinæ, ut non plura nesciret quàm didicisset? Sed hæc, omnium te esse doctissimum, nec doctiorem è concione rediturum: ita quidem intelligentiâ antecelles omnibus. Sed quid voluntas & memoria? an non movenda illa & inflammanda, monenda ista erit & juvanda? memoria facillimum est falli, pronissimum voluntati errare, nisi quotidianis subsidii dirigantur, illa ut firmetur, hæc ut ab erroribus liberetur. Ergo non utile tantum, sed & necessarium est omnibus, conciones audire; malis, ut corrigantur; bonis, ne corruptantur; ignatis, ut doceantur; doctis, ut commoneantur, & ut nova discant, aut certe vetera memoriâ recolant: Audiens sapiens, sapientior erit, & auris sapientium querit doctrinam. Herodes multis sceleribus clarus, tam barbarus tamen, aut fatuus non fuit, quin aulicum concionatorem suum, & libenter audiret, & audito eo multa faceret. In Herode non libentia tantum audiendi fuit, sed & longa quoque patientia. Multa enim ex Joannis concionatoris sui præscriptione facere non potuisset, nisi per catalogum dumtaxat enumerando, vitia regis Joannes castigasse censendus est, sed rationibus & copiose egisse, ut non tantum indicaret mala, sed & potenter dissuaderet. Non poterat regis adulterium, & tot ejus flagitia, unicâ Joannis concione satis elui. Singula singulas conciones, imò singula plures exigebant; mens sceleribus obfœmata, crebro ariete quatienda erat: Et tamen libenter eum audiebat. Et quamvis ei Joannes in os & in faciem objiceret publice: Non licet tibi habere uxorem fratris tui, idque oratione indubiè longâ probaret, tamen libenter eum audiebat: tantum in Herode fuit audiendi studium, nec destitit Joannes, cetera omnia Herodis facinora silentio politico non involvit. Clarus testis beatus Lucas: Herodes autem, inquit, tetrarcha cum corripitur ab illo, de Herodiade uxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit. Itaque Joannes in Herodis tyrannidem, in cædes, in tributa tam avarè collecta quàm prodigè in omnem luxum dissipata invehatur liberè, & tamen libenter eum audiebat. Tanta in Herode fuit concionatoris objurgationis patientia, ut non primâ illa vehementiore, non secundâ, nec terciâ, non multis concionibus sequentibus fuerit offensus, libenter eum audiebat. Herodi Joannes nunquam neque nimis sæpe, neque nimis prolixè, neque nimis simpliciter aut populariter, neque severè nimis, aut acerbè visus est concionari, libenter eum audiebat, & aucto eo multa faciebat: modò facere perseverasset, queri certe non potuit quod fortuna sibi veritatem invideret. Queritur id olim Seneca, & Monstrabo, inquit, tibi, cujus rei laborent magna fastidia, quid omnia possidentibus desit. Scilicet, ille qui verum dicat. Non vides, quemadmodum illos in præceptis agat extincta libertas, dum nemo ex animi sui sententiâ suadet dissuadetque, & unum amicorum omnium officium est, una contentio, quis blandissimè fallat. Non sefellit Herodem Joannes, tam candidi pectoris, tamque aperti oris monitorem se præstitit, ut nil minus posse sit visus, quàm veritatem tacere. Regias aures assiduè vellebat, quibus & flagitium illud identidem occinebat: Non licet tibi, Herodes, non licet tibi. Ubi mihi nunc illi delicatuli & prurientes auribus, qui si uno verbulo, etiam sæpe detorto & perperam intellecto, notatos se putent, & concionatorem execrantur, & cathedram. Herode partitidâ & adultero, nescio an in hoc non deteriores sint, qui quamvis vitia, ut ipse, non fugiant, fugiunt tamen conciones quæ vitis medelam faciunt, quod non faciebat Herodes. Seducitori dat manum qui dare dissimulat præceptoris, & stulto discipulum committit, qui se solum pro præceptore agnoscit. Quisquis jam adeo sibi sapit, ut neminem docentem audire nisi se dignetur, plus elationis ostendit, quàm eruditionis. Nec potest in eo

in eo virtutis esse amor, in quo celestis doctrinæ odium est, aut neglectus. Initium recedendi à Deo, est fastidium audiendi divina: nec Deum diligit, qui pia monita non exurit. Lapis lydius explorat aurum, Evangelium Christi revelat cogitationes hominum.

VII. PRÆDESTINATIONIS

SIGNVM.

SYMBOLVM VII.

FRVTEX TABACI. Saluberrimum hoc fruticis genus est, ulceribus præsertim & vulneribus curandis illustre. Grande ulcus corporis est, paupertas: grandius animi, peccatum. Utrique perlanando misericordiam conducit Eleemosyna, illa præsertim quæ datur benigno affectu in egenos. Et hæc per Tabaci fruticem representatur. Ab Apostolo id discimus: Induite vos, inquit, viscera misericordie sicut electi Dei. Non dantis manum duntaxat, sed & affectum requirit. Verè beatus qui intelligit super egenum & pauperem; in die malæ liberabit eum Dominus. Divinæ scripturæ syllogismo id firmatur: Qui accipit mutuum, servus est feneratoris. Sed ditissimus Deus per pauperem accipit mutuum. Facilis est jam conclusio. Alteram syllogismi partem confirmans Salomon: Fenerator, inquit, Domino (seu, quod idem, Dominus accipit mutuum ab eo) qui miseretur pauperi. Augustini ore Christus sic stipem mendicem: Da mihi ex eo quod dedi tibi, de meo quero: da & redde; habuisti me largitorem, fac me debitorem, habeam te feneratorum: temporalia mihi das, æterna tibi restituam, te ipsum tibi reddam, quando te mihi reddidero. Gregor. Nazianz. Orat. de amore pauperum. Fac calamitoso sis Deus, Dei misericordiam imitando, nihil enim tam divinum homo habet, quàm de aliis bene mereri: tibi derelictus est pauper, velut Deo. Talis in terrâ Deus Job fuit; Pater, inquit, eram pauperum, & causam quam v. 16. & 15. nesciebam, diligentissimè investigabam. Oculis sui cæco & pes claud. Tobias Deo charissimus: Eleemosyna, inquit, ab omni peccato & à morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo eleemosyna, omnibus facientibus eam.

§. I.

Chrystostomus: Melius est, inquit, hanc artem dandi eleemosynam scire, quàm esse regem. Hæc enim domos edificat in celis semper manens, hæc docet quomodo Deo positis similis fieri. Magna res est homo, & pretiosa, vir misericors. Qui pronus est ad misericordiam, benedicitur, de panibus enim suis dedit pauperi. Ergo beneficentia, ut eodem ore aureo loquar, Deo similis facit: & hæc charitatis mater, Christianæ virtutis proprium insigne, per quod discipuli Christi noscuntur: hæc nostrorum scelerum est medicina, hæc animæ fordes emundat, hæc scala quæ in celum usque porrigitur. Christus præcipit: Thesaurizate vobis thesauros in celo. Audite, dicitur, d. di-vites, novam è celo artem: novus colligendi thesauri modus est, SPARGERE. Etastis hæcenus; nam dando discimus, non corradendo & servando. Thesauros in orbe illo supero struit, qui pauperibus eos in hoc infero distribuit. Imò nec opus quidem, plenas auro manus in egenos excutere; date obolos & asses, date panis frustilla (modò benevolus affectus accedat) & in foras recipietis plenissima horrea, opulentissimum ararium. Censores olim lustrabant civium aedes, & num si quæ tineæ in vestibus, vermes in carnibus, mures in panibus repeterentur, indagabant. Non cassus hic labor, hodièque forsitan invenirentur qui mallet hoc genus animalium pascere, quàm pauperes. Sed jam inventus est locus, patetque cunctis ad eum aditus, ubi nulli mures, non tineæ, nulli vermes. Thesaurizate vobis thesauros in celo, ubi neque arugo neque tineæ demolitur, & ubi fures non effodiunt nec su-

rantur. Manna non corrumpatur nisi quod in diem alterum servabatur; numi non amittuntur, nisi quos amittere nolumus: tutius servari non potest, quàm Tutius, quod perit inter manus mendiculorum. Ventres pauperum ampla sunt horrea, quidquid hic reconditur, in quod perit cendii securum, augetur multiplicatà usurâ. Si Absalom in manus auream cæsariem suam attundisset, crines capite, pauperum non funes gessisset: si fortunatior rem suam in pauperum subsidium acciderent, tot amicos arcæ clauderent, quot numos, nihil dando hoc agunt, ut periculosiores sint insidiæ, quo plures pecuniæ. Perde pecuniam propter Eccl. 22. fratrem & amicum tuum, & non abscondas illam sub lapide. Eccl. 10. in perditionem, suadet Ecclesiasticus. Christus: Date & Luc. 6. 22. dabitur vobis. Puteus, si sua non amittat, lutescit: uberior fluit & purior, sæpe hauriunt. Calo destinati cum stipem dant, si possent, eor adderent, adeo benigno sensu in egenos feruntur. Idcirco beatos pronuntiavit Qui d. Christus misericordes, non eos solum qui possent quàm carum m. plurimum elargiri, sed qui vellent omnium misereri, Pythagoras olim dicit, similia non nisi à similibus comprehendere; hoc vitæ mercatu, non nisi simile simili paratur, oleum emittit oleo. Misericordiam vis consecui? hamum jace, misericordie opus. At dando aliis, ego ipse? Pusilli animi homo, & qui mavis diffidentia tuæ credere, quàm syngaphæ Christi! quantos avaritia ad incitas redegit! nullo eleemosyna. Certat Deus cum liberalitate nostrâ, nec munificentia sinit se vinci: Date & dabitur vobis. Sarephana vidua non tantos fecit Luc. 4. 5. sumptus in siccam prandiolum Eliæ, quantos lucrata Reg. 17. est. Eliæ hospita plus recepit quàm hospiti suo contulit. 4. Reg. 4.

§. II.

AT sunt, non è numero prædestinatorum, qui raro Qui eleo- dant, nisi dent malignè. Malignè dant, qui quæ molym nauscent, quibus carere malunt, quæ vix aut elui sunt, dent ma- aut usui amplius, pauperibus elargiuntur: si quid in do- liget mo verminose carnis, si quid mucidi panis, si quid fu- gentis vini, aut morientis aceti; si quid putridi, si quid fæti quod vix cani porrigas, mox ad pauperes abit, munificæ donatione. Heu Christiani, quàm sæpe blandâ persuasione, nos fallimus! hoc non est oleum, sed (quod Baruch exprobat) olivarum ossa offerre. Deus ad Cain Gen. 4. 6. & munera ejus non respexit, quia vilissima de terrâ fructi- bus offerebat, qui poterat meliora. Parum potes? sufficit Hom. 22. multum voluisse. Multum potes? cave velis parum dare. Si re ipsa ad non potes, pauperem spe bonâ, & miri alloquio juva; saltem tibi animo misere. Spreti non sunt Israëliti illi qui similes, se- tas, aut caprarum pilos obrulerunt; meliora deerant: sed si au- rum habuissent, & ista obrulissent (ait Chryostomus) male- dicti protinus fuissent. Quidam non malignè dant, sed Qui non oleum misericordie, sordibus luxuriæ vitiant; tam faci- dent real- les ad eleemosynam quàm in libidinem proni. Anazar- men impo- bæ Ciliciæ populi, optimam regionis olivitatem, virgi- ta sit coe- num suarum castimonie tribuunt, quæ solæ illic plan- eleomo- tant oleas, & olivas legunt. Christianis certissimum sit, na- oleam hanc nostram & Veneris myrtum, inimicissimas esse arbores, nec in eodem plantario jungi posse. Ingrata est Deo eleemosyna, quam fæda carnis voluptas com- mitatur, nec simul placere possunt, manus munifica, & libidinosus animus. Sunt alii, qui quidem hoc carnis luto non merguntur, sed quia videri amant & laudari, oleum suum sterilissimo labore effundunt. Et cur, mi Christiane, scit lava tua, quid dextera tua faciat? Jo- 108. 10. bus olivæ te comparat florem projicienti. Hæc enim ar- vers. 39- bor, inquit Gregorius, etsi largè floreat, si tamen immode- Greg. 1. 11. ratâ stringatur nebula, fructum omnem desperari jubet. Ita, qui tunc maxime misericors est, cum spectatores habet, vel ut habeat, fructum operis perdit, ex nebula favoris. Hominis prædestinati eleemosyna, unicum observat oculum, sed omnia cernentem; nec laudem expectat, nisi à quo & præmium, ab uno solo Deo. Et quamvis aureas habeat Rom. 14. alas

Signum VIII. Prædestinationis.

277

Sim. 32. *alas elemosyna, Chrysostomo docente, non tamen pavonis instar, admiratores sibi deligit in terrâ, cum numeratorem habeat in calo, eâ suis aureis alis subvolat, & Christo se sistit, quem in mendico agnoscit. Elemosyna tam non cupit esse nota, ut si possit, etiam clam domino suo latere velit: nam homo verè misericors, non laborat ut à multis sciatur quantum dederit, modò sciat is unus, qui potest danti reddere. Ideo D. Cyprianus hunc benevolum in egenos animum, securitatis nostræ salutem vocat prædium, quo Deum debitorem constituimus, & Christum judicem demeremur.*

S. III.

In die-judicii de-misericordiâ dignum erit exami-
 9.41. *Matth. 25. 34.* **S**upremo fatalis judicii die, de misericordiâ rigi-
 dum examen erit, & quæstio. Si quibus cor immi-
 te, darum, immisericors fuit, terribile velut in tabellâ
 decretum legent: *Ite maledicti in ignem ætornum.* At ii
 quos jam ab æterno divina destinatio Angelorum so-
 cietati adscripti, fidentius loqui poterunt cum judice; B
 licebit illis dicere: Da, quia dedimus: da te, quia tuâ
 causâ dedimus: miseri sumus aliorum, tu nostri mi-
 serere: fecimus quod jussisti, redde quod promisisti. Non
 erubescet hæc postulata judex, & debitorem se liben-
 ter fatebitur. Cernent electi patulum in Christi latere
 hiansque & rosum vulnus, inque eo velut gemmis scrip-
 tum: *Venite benedicti, possidete regnum.* Impetrastis quid-
 quid petitis. Agnosco promissionem meam, laudo mi-
 sericordiam vestram, quæ jure sistere te præmio potest;
 accipite præmium quod pretio æstimari non potest.
 Quidquid ulli meorum fecistis, mihi factum est. Vestrâ
 me commiseratio cibopotusque sapius refecit: vestri
 ego vestibus tegebam, ad vestras ego ades peregrini-
 nus divertebam; vester in me amor, ipsos ad me car-
 ceres penetravit; vestra misericordiâ vixi: *Venite bene-
 dicti.* Fragment panis famelico dedistis? En, mensam pa-
 ratissimam, venite ætornum epulaturi. Peregrinos te-
 cto non exclusistis? Angelorum cives vos esse jubeo.
 Seminadorum argentibus membris lanam injectistis?
 adeste, immortalitatis purpura velandi: *Venite benedi-
 cti.* O qua hæc rerum commutatio pro centonibus,
 pro obolis, pro mensarum miculis, paludamentum
 gloria, thesauros cæli, delicias non finientes recipere!
 16. *Eccl. 16. 35.* *Omnia misericordia faciet locum unicuique secundum meritum
 operum suorum, & secundum intellectum peregrinationis ipsius.*
 Hæc, si quam vera, tam essent omnibus perfunctâ, ne-
 mos foret, qui non tam vili vellet cælum emere. Veris-
 13. *Caf. 12. 13.* *simè dixit Augustinus: Si vñ mercator esse optimus, dā quod
 non potest retinere, ut recipias quod non poteris amittere; dā mo-
 dum ut recipias centuplum; dā pauperi numum, ut à Christo
 impetres regnum; dā buccellam, ut obtineas peccatorum veniam;
 dā vñsem ut merearis gloriæ stolam; dā vñla ut consequaris
 æterna. Quæ autem sultitia, inquit Chrysostomus, illic tua
 relinquere unde exiturus es, & illuc non premittere, quo iturus
 es: illic ergo tua reponere ubi tuam habes patriam.*

VIII. PRÆDESTINATIONIS

SIGNVM.

SIMBOLVM VIII.

Simbo-
 lum VIII.
 Vñs sui
 altitudo.
 100.
 17.
CVPRESSVS. Hæc perpetui viroris & jucundi odo-
 ris arbor putredinem in se non admittit, ab aliis
 etiam, cadaverosum fetorem prohibet. Hæc non imme-
 ritò *Vñs sui æstimatio* significatur, quæ latentem super-
 biam vermiculum interficit, nec hominem ita corrup-
 pi finit & putrescere, ut sibi placeat. Mala certè sanies,
 placere sibi ipsi. Odi superbos & arceo. Clamat David:
 Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam. Ra-
 rum ajunt esse generosum pharmacum, cui non insit
 veneni aliquid aut sacchari: nullum certè vitium est, in
 quo non aliquid superbiæ. Percense omnia, & sic esse
 Tom. I.

A deprehendes. Initium omnis peccati est superbia, & qui te. Eccl. 10.
 meret eam, replebitur maledictione, & subvertet eum in finem. 2. 15.
 Superbia pessimi ingenii fomes, funestis ac multiplici-
 bus vitiis in diversa prorumpit, odii, amorisque & super-
 omnia invidia supplicii obnoxia. Nec alii magis anxii Superbus
 aut perpetui motus sunt, quam hominum non tam est invi-
 quærentium laudem, quam hanc sibi debere creden- dia suppli-
 tum. Et contemni se facile suspicantur, & hanc alio- cius obno-
 rum, ut putant, contumaciam, in se acerbissimis curis xius, &
 vindicant. Jam sua vitia nesciunt, jam virtutes aliorum.
 Sic inflatis & turgentibus, pietas, fides & quidquid in
 hominibus sacrum, infra famam honorumque cupi-
 ditatem jacet. Et ceterorum quidem vitiolorum mate-
 ries sape vilissima, plerumque nobilissima est super-
 bia, quæ quodvis præclarum facinus, eruditionem om-
 nigenam & virtutem, omnem sanctitatem audet arro-
 dere; prius ad instar vernium, qui non nisi opti-
 ma pyra aut poma perrodunt: non est qui Diaboli mo-
 res venustius exprimat superbo. Ille Altissimo par esse
 nitentur, iste non exequari vult aliis, sed præferri. Sed
 nusquam non resistit superbis Deus, ut miles stans in pin-
 nis mœnium, quotquot ascendunt, romphæa detur-
 bat: quandoque tamen etiam vi nullâ superbus à Deo
 sternitur, perinde ac si regius olitor excrecentes in al-
 tum herbulas ludentibus digitis attondeat. Saul humi-
 lis in regem evectus, sublimis dejectus est. Sunt qui na-
 turâ cepas, sunt qui araneas aut feles horreant nativo
 odio: hæc natura Dei est, superbos horrere & execrari.
 Abominatio Domini est omnis arrogans: Immundus est apud
 Deum omnis qui exaltat cor suum. Sed veluti pestifera
 lues, variâ corporis parte se prodir, sic superbia non unâ
 moratur sede: quorundam occupat oculos, aliorum
 linguam: horum manus invadit, plurimorum veste se
 involvit: sunt quorum collari tam pacata sedet & im-
 mobilis, ut illam nec centum concionatores loco mo-
 veant. Sunt quos sui neglegentes, & juratos superbiæ ho-
 stes diceret, nisi suas epulas, ædificia sua, liberos suos at-
 que familiam, ipsam supellestem suam superbe doc-
 cerent, arcano magisterio. & variè superbiæ spiramus,
 subtili prorsus ventulo: quandoque ipse nos deji-
 cimus infra quamlibet vilitatem, rosas & multa loqui-
 mur, aula byssina verba jactamus, omnium genibus
 advolvimur, ut malè super alios offeramur; in alto jam
 positi, nec superiorem ferimus, nec parem. Quid jam
 superbis pulvis & cinis? levi te mors afflatu disperget.
 Quid tibi places Sustine? fœces hominibus, fœces Ang-
 gelis, fœces Altissimo. Terram spiras (ô lutum prisca
 Adam!) & Luciferi fœtorem spargis. Si tibi non odor
 tantum cupressi, sed & altitudo placeat; age, ascende,
 sed præter te solum, neminem despice. Hoc grande &
 præclarum est, in alto non altum sapere; cum extolleris,
 teiplum deprimere, & (quod prædestinatorum est pro-
 prium) meritis cælum attingere, & opinione suâ circa
 solum repere. Bernardus: Semper, inquit, divina gratia
 familiaris esse solet humilitas. Quæ est hæc tam sublimis humi-
 litas, quæ cedere non novit honoribus, insolere gloria ne-
 scit? non est magnum in abiectione esse humilem, magna &
 rara virtus est, humilitas honorata. Auditis hæc reges, &
 principes, rerum Domini? Audistisne ista vos viri tam
 docti quam superbi, vos tam fastuosi quam humosi?
 rara virtus est, humilitas honorata. Veræ autem humili-
 tatis hoc est proprium, ut quò quis, cælo teste, san-
 ctior, eò se judice vilior censeatur. Abraham Deo com-
 mendatissimus, nonne sibi cinis & pulvis: Petrus Ec-
 clesiæ petra, nonne se palam & ex animo professus ho-
 minem peccatorem? Paulus, vas electionis & Apostolo-
 rum princeps, nonne sibi abortivum, & indignum vocari
 Apostolus? Verè aliud exaltationis principium non est,
 quam humilitas, & vilissima sui æstimatio.

A a

S. I. Su-

Superbia
est om-
nium vir-
tutum rui-
na.

Superbia virtutum omnium ruina, & altissimum hominum & angelorum precipitium. Qualis, ô Deus, inter cælum & terram facta est olim commutatio! Pulcherrimus omnium angelus cælo præcipitatur, & miserrimus omnium mendiculus in cælum ab angelis deportatur. Nam unde Lucifer superbus cecidit, eò ulcerosus Lazarus ascendit, quem credibile est sæpius sua ulcera numerasse, quam suas virtutes, nec dubium quin cunctis patientior sit visus quam sibi, genuino sui co'temptu. Non illepide & verè dixit Sanctorum quispiam: Parum valet, qui se aliquid valere censet, nil penitus valet, qui se multum valere autumat. Huic assentitur Bernardus, & *Omnia, inquit, illi desunt, qui nihil sibi desse putat.* Addi potest: cælo natos non videri, quibus sua tantum placent; qui alienæ vitæ superbissimi censores, suæ vanissimi æstimatores, tam falluntur circa aliena, quam in propriis excutunt iucunda lippitudine. Abite, ô vani, cælum ejuscemodi pavones non admittit: cælo prædestinati, nullius vitam ita rigide censent ac suam, nullius mores toties damnant quam suos; facile indulgent omnibus, nunquam sibi in neminem severiores quam in seipsos. Miseri nos! pulvis sumus & umbra, brevî ad plures abituri, & tamen origines nostras, & Majorum imagines longâ ostentatione percontemur, tanquam si magis homines sint, qui plures avos numerant. *Homo vanitati similis factus est, dies ejus sicut umbra prætereunt.* Quoquò vertamus, oculos, lacrymas nostras cernimus. Cælum tuemur? patriam quidem eminens videmus, sed in exilio nos esse sentimus. Terram despiciamus? foveam illa nobis minatur, & licet eam pedibus calcemus, caput tamen nostrum sibi ea pollicetur, paullo post pro libitu tractandum. Nos ipsos aspiciamus? pulchrum & rubicundulum pomum! sed vermiculus latet. Putredolantes, mors penitis visceribus delitescunt. Cor ipsum inspiciamus? profundam speciem, & fœdam! quantum hic anguium & colubrorum agmen? heu, vitiis scatemus, nobis tamen necdum vilesimur. Miseris, stulticiâ, peccatis obruti jacemus, & tamen beati, sapientes, docti videri volumus, ac digito monstrari. Prædestinatos universa hæc ad maximam sui vilitatem compellunt, ita ut quò magis se suæque considerant, tantò magis in dies sibi ipsis fordescent. Et his ex facili, uti B. Paulo, sordent omnia, qui sibi prius ipsis sordere incipiunt, nec difficulter omnia contemnunt, qui ante omnia seipsos. Quisquis beatus esse vult, discat contemni, & præter Deum contemnere universa. Norunt prædestinati quàm verè sit dictum à Chrysostomo: *Minimum de se sensisse tam ingnum est, quàm res maximas fecisse.* Norunt clamantis vocem: Qui vestrum major esse voluerit, in regno cælorum (si tamen eò perveniat) minor est futurus. Viam humilitatis norunt esse confagiosam, & initio nonnihil difficilem, sed planiorem paulatim & commodiorem; colliculum sibi esse superandum sciunt. Hunc quarunt & ab aliis ostensum avidè scandunt; amant contemni, occasiones arripiunt: cùm se despici vident, letantur, sibi què ipsis plus quàm ullus inimicorum insultant, horum nemo, sui despicientiam gladio se vindicatorum minatur; nec verbo vindicant: nemo manum, nemo pugionem intentat contemptori, ut qui plus commodit ferat quò plus contemptus. Prædestinati in scholâ Christi altè combiberunt, se hominum sannis non decrescere, nec contemptu fieri minores. Tantis est unusquisque, quantus est in oculis Dei, non pilo major, nec juxta hominum intuitum Deus judicat. Parvi Deo sumus, si magni nobis: grandes ipsi, si nobis exiles. Putreus quo est profundior, hoc illius aqua purior; æstimatio sui quo vilior, hoc Deo gravior. Defodiendi sunt immodici, ingentes animi deprimentendi, atque univer-

Hom. 3. in
Matth.

Amat con-
temni,
& inde letatur.

Sciens se
laonis non
decrescere.
Imit. Chri-
sti lib. 3.
c. 50.
1. Reg. 16.
v. 7.

A la nostra superbia, miseriarum, insectiæ, defectuum nostrorum mole obruenda. Moschum ajunt in locis graveolentibus amissum odorem recuperare: ita nos fœdè nobis ob sordes nostras vilescamus, non quem hæcenus dedimus, sed quem oportuit, emendatoris vitæ odorem exhalabimus.

S. II.

Rogatus vir religiosissimus, quam potissimum ad cælum viam invenisset, respondit: *Sis homo semper accuset.* Hoc penè tota Christianorum disciplina est, inquit Augustinus. Ambrosius: *Signum, inquit, Electorum est, malè de se sentire, & vultus suum agnoscere.* Gregorius, *Reproborum, ait, est proprium, semper prava agere, & nunquam qua egerint, retractare.* Omne enim quod faciunt, cæcâ mente pertranscunt, factumque suum, nisi puniti, non agnoscunt. Electi actus suos quotidie ab ipso cogitationis fonte discutunt, nec inde securi sunt, quia, videri à Deo in se quod ipsi non vident, agnoscunt. Ecclesiastici consilium est: *Quandò magnus Eccl. c. 7. es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam, 7. 20. quoniam magna potentia Dei solus, & ab humilibus honoratur.* Verè maxima in omnibus perfectio, suæ imperfectæ cognitionis: & longè laudabilior est animus, cui nota est infirmitas propria, quam qui eâ non respecta, mœnia mundi, vias siderum, herbarum vires, fundamenta terrarum & cælorum fastigia rimatur. *Cogitas Aug. de magnam construere fabricam celestium? de fundamento verb. Dom. prius cogita humilitatis: omnes delectat celsitudo, sed humilitas ad eam gradus est.* Excelsa est patria, sed humilis est via: qui serid inquit patriam, non recusat viam. At verò, quod D. Hieronymus merito deplorat: *Multi humilitatis umbram peritatem pauci sectantur: pauci, sed hi beati & cælo prædestinati, qui quò magis seipsos vident, tantò magis sibi ipsis displicent, tantò preciosiores Deo, quanto sibi viliores, qui minus se vident, minus sibi displicent.* Multi sciunt multa, seipsos ne S. Greg. sciunt, tanto minores in Dei oculis, quanto majores in suis. *Ma- 1. 31. 3. 5. gnus & entus ad Deum ascensus est, proprie vilitatis agnitio.* Et verissime dixit Calliodorus: *Descendendo calam ascen- in Ps. 6. ditur.*

IX. PRÆDESTINATIONIS

SIGNVM.

SYMBOLVM IX.

HASTIS PER OLEAGINVM SERTVM CON- Symboli-
IUNCTIS repræsentatur Dilectio inimicorum. Oli- lum IX.
va ramus, præcis notissimum pacis signum fuerat. Ple- Dilectio
xilis hic oliva hastas hostiliter concurrentes conciliat, & inimico-
in amplexum cogit, uti amor inimicos. Serium Chri- rum.
sti præceptum est: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos Math. 5. vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persequen- v. 44. tibus & calumniantibus vos, ut sitis sicut patris vestri qui in cæ- lis est.* Opus hoc, inquit, arduum est & difficile. Sed Aug. in Jo-
quo difficilius, hoc Deo gratius & nobis utilius. Multa chm.
sunt genera elemosynarum, quæ cùm facimus, adju-
vamus ut nobis dimittantur peccata, sed eâ nihil est
majus, quàm cùm ex corde dimittimus peccata iis
qui offenderunt nos. Christus jam in alto pendens, lin-
guam solam à sagris & clavis habuit immunem, &
hanc in ipsâ cruce primò omnium solvit, in patrocini-
um eorum qui se manu aut lingua crucifixerunt.
Disertus & potens fuisset hostibus advocatus. Et di-
scipulos in hoc habuit hic in cruce Magister, sed pau-
cissimos. Stephano pro inimicis oranti cælum pandi-
tur, velut si ad nobile hoc spectaculum cælestes om-
nes sint intenti. Idem sanctissimus protomartyr pro A. 7. v. 51.
se stans, pro inimicis utroque genu flexo precatur, & 16.
& simul patefactum intuetur cælum, stantemque
Jesum

Signum IX. Prædestinationis.

279

Stephano Jesum à dextris virtutis Dei. Si liceat querere: Domine quid hoc agis? priusne præmium & triumphus, quam prælium? nondum os Stephani aperitur, & jam cæli janua referantur? nondum vivere desit hic Levita, & te jam videt? nunquid nemini bene meritorum te finis esse aspeçabilem, nisi in supremo tui domicili recessu? quid ergo est quod Stephano exeat obviam beatitudo, & extra cæli januas procurat? nondum ex arca hic miles abiit, adhuc in pulvere luctatur, etiamnum orat, & quidem pro suis hostibus. O felix & potens oratio! Sed perpendamus causam sic accelerantis præmii. Tam grata Deo est injuriarum remissio, & seria deprecatio pro inimicis, ut mitissimus Deus omnem hic majestatem, ponat, amplissimum legis gratiam faciat, nec ad regium solium primum coronare athletam velit, sed præveniat, jubetque pulcherrimam beatitudinem ad ipsas palatii valvas, imò extra domus limina prodire, ut felicissimus hic pugil, qui hostes infensissimos ac ipsos interfectores suos amavit, proque eis & lacrymans & moriens supplicavit, præter legem honorificentissimè ad triumphos evocetur. Et hoc est æterni regis privilegium, iis qui injuriarum volunt esse immemores, concessum. Adeo non malè pati, sed malè facere, est malum perpeti. Mitissimus David, qui cum ursis & leonibus pugnabat, & vincebat; ille sic strenuus & nullo timore perterritus, cum hostem capitalissimum Saulem sub haste cuspidem non semel teneret, parcere tamen maluit quam occidere, illudque veluti armorum suorum insigne cantabat: Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam meritis ab inimicis meis inanimus. Fortissimus Paulus qui armorum cuneos, qui mortem, qui inferos ipsos in certamen vocabat, in inimicos adeo clemens erat & benignus, ut diceret: Male dicimur & benedicimus: persecutionem patimur & sustinemus: blasphemamur & obsecramus.

§. I.

Nobilissimum & generosissimum vindictæ genus est, ignoscere cum possis ulcisci: & longè gloriosius est tacendo vincere inimicum, quam respondendo: Honor est homini qui se separat à contentione. Ambrosius: Vindicare se, inquit, non est actus fortitudinis, sed abjectionis, & timiditatis: Vincitur ab inimico, non vincit, qui se vindicat. Nec aliter sentit philosophorum princeps: Sic debilis est hominibus, ait, cibum duriores non possunt concipere, ita hominibus pusillanimitas est, verbum duriusculum non posse sustinere. Nemo luculentius probat Christianum esse, quam qui amat inimicum. Virtuti exercenda aut sincerissimo amico est opus, aut asperissimo inimico, cui nemo unquam sic nocuit, ut non magis sibi ipsi. Chrysostomus: Vindicta, inquit, in corde posita, nocentior est viperâ. Neque enim minus malum est, referre injuriam quam inferre. Inimicum feris? te ipsum letaliter jam læsisti. Et hoc est prunas è foco rapere, sed omnium primò sibi manus amburere, dein alios iis perfundere. Sic semper prima pars malorum in auctorem suum vertitur, interdum etiam novissima, cum sæpe interitum sit illæsus, in quem perniciem parabat. Quisquis alium odit, primum animæ suæ vulnus infligit. Qui non diligit, manet in morte. At dum est, quidquid dicant alii, durum est, inimicum amare: Sed erit longè durius inter innumeros inimicos apud inferos ardere. Difficile enim diligere quem vix odio dignum censeas: sed difficilius erit audire ab iride clamantem: Abire maledicti in ignem æternum. Nimis arduum est, illæsum eum sinere qui toties læsit: Montem non scander, qui vitat ardua: cælum fugit, quisquis inimicum odit. Peregrinabundi huc illuc sæpe currimus, subinde deteriores redimus; templorum aras cerâ cumulamur, nos interim saxea pectora gerimus; impetrandò Jubilæo satagimus, Tom. I.

A nec tamen vindictam urgere desinimus. O mi Christiane, Jubilæum Deus in ædium tuarum vestibulo tibi statuit, tuum facis vel verbulo. Dic: Ignosco, & nostrarum omnium veniam impetrasti: Dimitte & dimitteretur tibi, nam si tradideris corpus tuum ita ut ardeat, charitatem autem non habueris, etiam erga inimicos, nihil tibi prodest. Dives censetur, qui multos numerat debitores: inimici in te injurii multa tibi debent, ideo ab illis dicescens si velis. Subduc modò ratiunculam, quantum tibi sit aris tui, quantumque alieni: dives es, si non reddis iis quibus debes. Quor nomina apud Deum contraxisti? & jam negligentia tuâ factus es non solvendo. Quin tu ergo Deum ad debitores tuos remittis, & tua nomina, quæ nunquam posses, per illos expungis? Dimitte & dimitteretur tibi. Relinque ximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata solve. Ingentia tibi debita condonat Deus, si tu aliis parum. Notum illud Hieronymi: O formidolosa sententia! Si parva fratribus non dimitimus, magna nobis à Deo non dimituntur. Veniam quam quis habet inimico, hanc à Deo speret.

§. II.

Ergo saltem tu miserere, ô homo, & ne te ipsum oderis, ama inimicum. Ultionis non longa est delectatio, misericordiae sempiterna. Noli, obsecro, vinci à malo, sed vince in bono malum. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitierit, da ei aquam bibere, prunas enim congregabis super caput ejus, & Dominus reddet tibi. Vince in bono malum. De hac victoriâ Chrysostomus: In Olympicis, ait, certaminibus Diabolo consecratis lex est, malefaciendo vincere: in stadio Christi, omnino lex est contraria; hic enim non eum qui percutit, sed qui percutitur, coronari decretum est. Si mansuetudinem exhiberemus, essent omnes insuperabiles, nec ulla ad nos injuria perveniret. Ergo, ne dicas: reddam malum. Expecta Dominum & liberabit te. Nec dicas, quomodo fecit mihi, sic faciam ei. Et cur damno tuo nocere cupis alteri? O canis, quid lapidem mordes? cum manū age quæ misit lapidem. O bubo, ô cæcæ, quid furis in adversarium? dimitte eum ut maledicat: Dominus enim præcepit ei ut malediceret tibi. Ad mortem damnatus carnifici non indignatur, sed judici. Et cur, miselle homo, carnificem tu tuum invadis? judicem attende. Deus est, qui talem in te antagonistam immisit, sed bono tuo, plectendis delictis tuis. Jobo Diabolus nec unum quidem oviculum ademit, nisi Deus id permisisset. Dominus dedit, & Dominus etiam abstulit, non Diabolus. Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper, respondit Pontio Christus. Idem prorsus inimico tu tuo responde. Plurimis plus inimici profuere quam amicissimi. Tyrannos tolle, non erunt martyres: non sint inimici, tollentur plurimorum præmia. Non minùs Diocletianus Ecclesiam amplavit immanitate & gladio, quam Constantinus liberalitate & auro. Evangelicus ille paterfamilias, voluit frumentum & lolium unâ surgere: Sinite, inquit, utraque crescere, sed usque ad messem. At nos præproperi & in perniciem nostram festinantis ingenii homines, ut primum noxiam herbulam conspiciamus, mox clamamus: Carduos ad ignem, ad flammam lolium, inimicos ad Orcum. Lentius, ô boni, lentius; non sic licet ante messem in agros grassari. Tempore messis dicetur messoribus: Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum. Cur ergo vota nostra damnamus ipsi tam malè festinato impetu, quid inimicos ad pœnas raptamus? hoc genus lolii, falcem & ignem non evadet, sed nondum est messis. Christus cum suos orare, ac septemplex petitionem divino patri offerre docuisset, è septenis his petitionibus non sine causâ solam illam de condonandis

nandis injuriarum debitis repetit, explicavit, & quid A
explicatione hac aliud declaravit, quam, quædam
monstranda esse, quædam etiam inculcanda. Nec e-
nim unquam nimis dicitur, quod nunquam satis di-
scitur. Et vel inde divinam legem dilaudans David:

*Psal. 118.
v. 96.*

*Latum, inquit, mandatum tuum nimis. Verè latissi-
mum, quod notos ignotosque, tam benefactores
quàm hostes, dignos & indignos, inimicos perin-
de atque amicos amari præcipit. Nemo torque aureâ*

*Chrys. hom.
2. in epist.
ad Eph.*

*collo assusâ, tam certò se vel divitem, vel doctum, aut
nobilem probat, quàm certò quis Dei se fîsum esse demon-
strat, qui inimicos amat. Sed quis ita semper apud se est,
cùm iræ fluctus insurgunt, qui non pessimis exe-
crationibus inimicum liberali ore devoveat? At*

*Serm. 3. in
ter 17. hom.*

*Christiani est, imperare iræ & motos ejulcemodi flu-
ctus componere. Pulchrè Augustinus: Audisti, ait, con-
vitiū? ventus est. Iratus es? fluctus est. Vento igitur flante,
fluctu surgente periclitatur navis, periclitatur cor tuum. Au-
dito convitio vindicari vis, & ecce vindicando te, fecisti nau-
fragium. & quare hoc? quia dormit in te Christus, oblitus
es Christum. Nimirum excidit tibi, Christum, cùm cruci-
figeretur, inimicis suis non crucem, sed veniam à patre la-
crymis exorasse. En ergo Christus in te dormit, qui pro suis
hostibus, non vigilare tantum, sed & mori te docuit. Exci-
ta ergo in te Christum, & dic tibi ipse: Et qui sum
ego ut ulcisci me velim? forsitan prius ego mortem,
quàm inimicus ultionem meam sentiet. Hinc verò mi-
grantem animam repellat à se Christus, qui mansue-
tudinem docuit non furem; submissionis præceptor,
non ultionis; charitatis atque veniæ magister, non
odiorum & vindictæ.*

§. III.

Sed sine oculis, sine auribus est ultio, surda & cæ-
ca fertur, quò eam rapit impetus, ut jure præficus
poëta indignetur:

*Plaut. in
Pæn.
Act. 3. scen.
ult.*

*Verum ita sunt isti nostri divites
Si quid bene facias, levior pluma est gratia:
Si quid peccatum est, pœnibæ iras gerunt.*

Nempe plumbeo plerique sunt obtusòque & jacente
animo, qui rebus omnibus, præterquam injuriis in-
dormiunt. Qualibet offensionis aurâ, gratiam avo-
lare jubent & evanescere, contumeliam grandi odio,
velut appenso plumbo in pectus altissimè demittunt.
Dare veniam, Christiani, ab ipsis idololatriis supera-
mur: eorum & testimonio & exempla nos lapidant,
ut supremo mundi die nulla nobis futura sit excu-
satio. Sanè Pompei Magno non magis laudi datum
lego, quod tribus amplissimis triumphis tres orbis
terrarum partes complexus sit, quàm quòd esset, ut

Lib. 2. hist.

Paterculus scribit, amicitiarum tenax, in offensis exo-
rabilis, in accipiendâ satisfactione facillimus. Augu-
stus Imperator Cinnam necem sibi machinantem vi-
tâ donans: O Cinna, inquit, iterum tibi vitam do,
prius hosti, nunc invidiatori ac parricidæ, ei que con-
sulatum obtulit. Vis exitum? Cinnam habuit perpe-
tuò amicitissimum, & solus illi hæres fuit. Phocion in-
nocentissimus, & Imperator, jam capite damnatus,
cùm licet ei venenatum calicem porrexisset, roga-
tus à cognatis, quidnam ad filium mandaret? Man-
do, inquit, ut obliviscatur hujus poculi, quod ab Athe-
nienensibus propinatum nunc epoto. Julius Cæsar ni-
hil unquam præter injurias oblitus dicitur. At quis
nostrum hic videri aut esse vult obliuiscus? quàm fir-
mâ plerique omnes memoriâ sumus, cùm injuriarum
res agitur? Beneficia pulveri, filici verò injurias in-
scribimus, manet altâ mente repositum. Nemo cedit,

*Vindicta
Deo relin-
quenda.
Deut. 32.
v. 35.*

nec Deo quidem imperante. Jam olim Deus vindi-
ctam omnem prohibuit, & severè prorsus edixit: *Mea
est ultio, & ego retribuam in tempore.* Nihilominus quo-

tusquisque est, qui non impiè reclamat? *Mea, Domi-
ne, est ultio, & ego retribuam.* Opponit iterum Deus:
Mihi vindictam: ego retribuam. Obluctatur iterum ho-
mo: *Mihi vindictam, Domine, ego retribuam: tu nimis es Rem. 12.
exorari facilis, fera nimis tua est ultio.* Sic improbiſſimo
& plusquam temerario ausu, Dei munus invadimus;
gladium in inimicos nostros ab ipso stringendum fla-
gitiosè præripimus; pars læsa cùm sumus, judicis seve-
ritatem induimus.

§. IV.

NARRA Rufinus Aquilejensis (& complures alii *Rufin. 1. 3.
Græcorum interpretes*): Ad Sisojum, inquit, n. 77.
religiosissimum senem, injuriam quidam passus se con-
tulit, & contumeliæ genus, ore, ut fit, tragico ex-
ponens: Obsecro, inquit, permittite mihi Pater, ut
homo sim, & me vindicem. At senex multis apud
eum precibus instat, ne sic homo esse vellet, ut dia-
bolus fieret. Nimirum Deo id curæ futurum, Deo vin-
dictam omnem permitteret; sat foret esse hunc ul-
torem; injuriarum reum divinas manus non evalui-
rum. At ille: Mihi certum est, inquit, hoc ei non con-
donare, nec desistam dum pari reddidero. Cui
senex: Quæso te, inquit, homo sis, sed Christianus,
& quid ratio dicet, non quid imperis velit, atten-
de. Et verò ratio, inquit iste, hoc suadet, ut ei non
parcatur, qui nec ipse pepercit aliis. Contra Sisojus:

Sed hoc tuum non est, inquit, aut velle, aut facere.
Jus gladii in hac causâ penes solum Deum est. *Deus ult.
tionum Dominus, Deus ultionum libere egit.* Nobis hæc
agendi libertas negata est. Et nosti, credo, quid Chri-
stus non consilii sed præcepti dederit: inimicis non
tantum veniam, sed & preces, amorem, beneficia
deberi. Pater, inquit iste, animus meus commotum
mare est, nec quieturum dum me vindicaro. Quan-
doquidem ergo, inquit Sisojus, obfirmasti animum,

saltem non præcipita; obsecro prius oremus. Ambo
simul submiserunt genua, & vocem prævit senex, in
hæc verba: Deus, tuum nobis auxilium jam non est
necessarium nec ut pro nobis sollicitus sis, rogamus:
nos ipsi omnia curabimus; nostra est ultio, & nos
retribuemus, jamque in eo sumus ut inimicos no-

stros ponamus scabellum pedum nostrorum. Adeo
perculerunt hominis animum hæc verba, ut mox to-
corpore ad senis genua provolutus, humentibus
oculis promiserit, illatam injuriam nec verbulo à se
vindictandam. Hoc Justus iustorum præceptum est;

hæc germana filiorum Dei nota, non gravatè dare
veniam offendenti, insuper etiam offensam benefi-
cio redimere. *Videte, inquit Paulus, ne quis malum pro
malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini.*

in invicem & in omnes: nulli malum pro malo redder-
tes. Hæc Paulus; sed hæc Christus apertius etiam lon-
gèque severius injungit; *Vobis, inquit, dico qui audis
tis: diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos
benedicite maledicentibus vobis. Et si diligitis eos
qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? nam & peccatores
diligentes se diligunt. Et si benedixeritis his qui vobis benefa-
ciunt, quæ vobis est gratia? Equidem & peccatores hoc fa-
ciunt: Verumtamen diligite inimicos vestros & eritis merces
vestra multa, & eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est
super ingratos & malos. Hæc quidem iustè imperas &
liberaliter promittis, sed, ô bone Domine, quàm
multi sunt qui te non audiunt, nec lex tua apud il-
los tantum est, ut finem ponant odiis; fatentur nolle
se in istam ignoscendi facilitatem effeminari; nil si-
bi fore jucundius quàm præsentî & pari monetâ sa-
ctam injuriam persolvere: atque si optio illis, quæ
Salomoni, fieret postulandi quod vellent, non sa-
piantiam*

pietiam peterent, sed vindictam. Horum nemo non clamaret: Da mihi Domine inimicorum meorum animas; cetera relinquam tibi. Hic germanus vindictæ spiritus est, Dei legem non curare, Dei minas parvi ducere, injuriam non tantum non perferre sed reddere, totam bilem ad unum verbulum evomere, furentis ex dolore animi impulsu sequi, votis omnibus inimicum perdere. *Hæc ulciscendi libidō, inquit Tertullianus, negotium curat, aut gloria aut malitia; sed gloria ubique vana est, & malitia Domino odiosa, hoc quidem loco maxime, quia malum duplicat quod semel factum est. Quid enim refert inter provocantem & provocatum, nisi quod ille prior in maleficio deprehenditur, iste posterior, uterque læsi Domini reus est. Dominus monet: Verberanti te in faciem, etiam alteram genam obverte. Fatigetur aliena improbitas patientia tua: plus improbum illum cædis sustinendo; ab eo enim vapulabit cuius gratia sustines. Et quem honorem litabimus Domino, si nobis arbitrium defensionis arrogaverimus? Sequester patientia est Deus, si injuriam deposueris penes eum, ultor est: si damnum, restitutor est: si dolorem, medicus est: si mortem, rescitator est.*

§. V.

Sed obijcias: Semper ego auditor tantum, nunquam reponam, vexatus toties? Ita, mi Christiane, tu nunquam repones, etsi centies, etsi milies vexatus. Si vis esse Dei filius, tuo patri hanc causam committe: tu file & patere. *Noctentes peribunt qui te vexaverunt, & qui gratulati sunt in tuâ ruinâ punientur. Qui injuriam fecit, recipiet id quod inique gessit. Sed inquis; Injuriam condono, non oblitto, non obliviscor. Itane hæc tua liberalitas est? nec tu aliam apud Deum quære. Homo homini, inquit Ecclesiasticus, reservat iram, & de peccatis suis deprecatur: Ipse, dum caro sit, reservat iram, & propitiationem petit a Deo? quis exorabit pro delicto illius? Clementia vanissimus fucus est, nolle ulcisci, nec tamen oblivisci velle: si quid donas, ex integro dona, aut cælum despera. Nosti, quid minetur Christus: Sic & pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo DE CORDIBVS VESTRIS. Sed dicas: Ego quidem non difficilis forem ignoscendo: at publicum mihi munus commissum est, impune nemo injuriam mihi fecerit, honorem meum eo defensum. Obsecro, Christiani, non arguemur in tam serio salutis negotio: auferte hæc picta vocularum ludibria. Munus publicum gerebat & Stephanus, nulum tamen lapidem in hostes regerebat, neque honorem suum ita defendebat, quin sincerissimo pectore clamaret: Domine Iesu ne statuas illis hoc peccatum. Je s v s crucifixus, non quâ hominis tantum, sed quâ Dei filius, supplices lacrymas pro hostibus ad patrem mittebat: Pater dimitte illis. Tanta majestatis non est ullus mortalium, ut turpe sibi putet, injurias præsertim proprias ex toto ignoscere. Non quæras ultionem, nec memor eris injuria civium tuorum. Sed nulla, inquis, offensionis causa illi nebuloni à me data est. Si causam dedisses, injuria non esset quam tolerares; parilis utrimque foret læsio. Quid de causâ disputas? quid Joseph fratribus nocuit, cum somnium suum narravit? & tamen injuriam omnem jam Egypti prorex generoso silentio conceoxit. Sed non est, inquis, levicula injuria quæ illata mihi est. Quid jam injuriæ gravitatem exaggeras? nec præmium erit eximium, si dimissa offensio sit levis. Virtute nunquam magnus eris, nisi magnis injuriis exercearis. Hieronymum audi: Deus faber est: inimici lima sunt & mallei, quibus nos ille expurgat sanctisque sculpsit. Sed nunquid cum Paulo jam lapidatus, aut cum Christo flagellatus, & in Crucem*

Tom. I.

A sublatu es? Sed nobilis sum ego, vilis ille homuncio est; & terræ filius. O testa Samia! de eodem luto es, de quo tuus inimicus, aut paululum meliore. Si vindictæ libidō te vincit, non nobilium es filius, sed peccati servus. Ergo potius memento novissimorum & desine inimicari. Etsi non vindicem, inquis, ut tamen vindicare me nolum, eam mihi vim facere non possum. Potest, modò velis, sed quamdiu odiis alimentum in animo ministras, quidquid cogitas, merum est absinthium: urticas, tribulos, sentes geris in pectore, quibus cruenta conscientia miserrime uritur. Ardeo, inquis, vindictâ. Nisi maturè hunc ignem sopias & extinguas, cæli janua tibi jam oblerat, & magnis passibus ad ignes stygios tendis, ubi æternum ardeas. Porta cæli injuriarum perpestio est, at qui vindicari Eccli. c. 28. vult, à Domino inveniet vindictam, & peccata illius servans v. 1. servabit. At nulla, inquis, quies mihi est, non somnium, non cibus, aut potus sapiunt, dum Mardocheum sedentem video & intactum, dum inimicum talia in me molientem cerno & indemnem. Pulchrè, mi homo, in caput tuum deciperis. Narrat Ezechiel de quibusdam militibus qui posuerunt gladios suos sub capitibus suis, & descenderunt ad infernum cum armis suis. En novum cervicalis genus, gladium l tali cervicali somnum suum falcunt omnes vindictæ cupidi, qui nullam sibi quietem nisi à convitiis, à manu, à gladio petunt. Sic primus diaboli discipulus (ita Cainum vocat Basilus) in fratre jugulatrice manu ibat, ut extinctâ fratris gloriâ suam sibi stabiliret. Contrarium evenit. Elau, Saul, Antiochus divinam misericordiam non sine lacrymis implorant, non auditi. Elau non invenit locum pœnitentiæ, quamvis cum lacrymis inquisisset eam. Ita Saul, ita & Antiochus, ab arâ misericordiæ, ad quam confugerant, rejecti, & iure: nec ipsi parcere volebant iis quos inimicos sibi statuerant. Iudicium sine misericordiâ fiet ei, qui non fecerit misericordiam. Rex David fœdo lapsu peccatum duplicavit, & libidinem sanguine miscuit, quamprimum tamen pœnitentiæ signum edidit, & vix geminas voculas, Peccavi Domino, pronuntiavit, mox à Nathane audiit: Dominus peccatum tuum transiit. Quoties Antiochus peccasse se fassus, non sine grandi ejulatu clementiam Numinis imploravit, templo donaria vovit, emendatissimos mores in reliquam vitam promisit. Sed repulsam exaudivit, tulit. Nec mirum: longè aliter Hebraus ille rex, & David aliter Assyrius tyrannus iste, in adversarios se gessit. David nullo regum inferior bellando & vincendo; omnibus tamen longè superior pacendo, ut qui nihil minus sibi voluerit licere, quàm ulcisci; benignior vel in hostes suos, quàm in suos cives Antiochus, qui non nisi gladios, ignes, sanguinem, ulcionem, cædes spirabat.

§. VI.

A Grotos medici non desunt, donec videat prostratas vires ad tumbam fatiscere. Est tamen morbi genus, cujus primo intuitu medicus dicat: Sepulchrum aperite; hic homo moritur. Ita prorsus, licet nullius improbi hominis desperanda sit salus, dum exhalaret, in hoc tamen agitudinis genere, cum putrida viscera felle natant, cum animus odiis & vindictæ cupidine laborat, aperte Joannes Apostolus pronuntiat: Sepulchrum aperite huic misero; est peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis: rarò resipiscunt qui semel obstinarunt animum in vindictam. Non est sensus ubi est amaritudo. Sed etsi clament omnes sapientes, minentur omnes propheta, hortentur omnes angeli, ut sepulta injuriarum memoria, in mutuos amplexus ruamus, adhuc tamen audacissimè conciliationem omnem averfamur, adhuc talionem postulamus. Sapientium denique omnium sapientissimus homo, prophetarum

A 3

phetarum

phetarum doctor, rex angelorum, auctoritate maxima, potestate summa venit, non ut suadeat hanc unionem, sed ut præcipiat; non ut consilium offerat, sed ut legem figat, & adhuc impudentissime refragamur. Audite Christum regem præcipientem, audire reluctantes subditos: *Stat Christus & patris nomine imperat: Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros. Stant rebelles subditi & clamant: O Christe, frustra hac dicis, frustra imperas. Vobis dico, vobis Christianis. Nos ab Ethnicis in hoc stamus; non auditis Christe. Diligite inimicos vestros. Vix ullus est qui obtemperet. Ego autem dico vobis, non resistere malo. Ignavi dicuntur & imbelles. Oratio pro persequentibus & calumniantibus vos. Rara est hæc oratio & nimis frigida. Vt sitis filii Patris vestri qui in calis est. Nihil carum venalis est hic titulus. Benefacite his qui oderunt vos. Contra naturam, Domine, imperas; manda faciliora. Dimittite & dimittetur vobis. Non possumus, ut scias Christe, non possumus, hoc est nolumus itam cohibere, dentes restringere, manum continere: & quis cogitationibus imperet? Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester celestis delicta vestra. Parati sumus petire, modo simul peccat inimicus.*

Matt. c. 5.
v. 44.
Luc. c. 6.
v. 27.

Matt. c. 5.
v. 39.
Ibid. v. 45.
Ibid.

Ibid. v. 44.

Luc. c. 6.
v. 37.

Matt. c. 6.
v. 14.

§. VII.

Qui inimico non remittunt ad inferos properant.

O Christiani, adeone celum odistis, ut sic velis remittite nobis debita nostra sicut & nos dimittimus? aut ergo inimici vobis vestri amandi sunt, aut toties vobis ipsi laqueum iucit, quoties hoc à Deo postulatis: Sicut nos alii dimittimus, ita tu nobis, o Deus, dimitte. Sed nos nihil condonamus, omnia vindicatum, omnia imus punitum, odio implacabili. Ergo & tu in nobis nil impunitum relinque. Impiorum est hoc ingenium non prædestinatorum: nam hi tam graviter lædi non possunt quin clament: Pater dimitte illis, Ne statuas illis hoc peccatum; Ego omnia condono, omnia remitto, nihil ulturus. Hæ voces prædestinatorum sunt. Sed priusquam finiam, obsecro vos omnes, qui hæc legistis, ne tamen inimicos diligitis, creditisne hæc vera esse? vera, dicetis, nisi Veritas mentiri & Christus decipere poterit. Si ergo vera sunt ista, uti sunt verissima: quæ tandem impia hæc est contumacia, quæ hæc tam obinata divinæ legis irritio, quis iste tam protervas iubentis Dei contemptus? Clamat Christus & præcipit: Ignoscite, dimittite, diligite, non amicos tantum, sed & quoscunque inimicos. Adhuc vestra stat pervicacia, adhuc inimicos odistis? nondum ignoscitis, nondum malevolos obrectatores amatis? nec tanti apud vos Christus? nec tanti est Deus? nec tanti calum est, & æterna salus? & necdum extorqueri à vobis potest vel unicum, sed scripim & ex pectore promptum verbum? Ignosco, dimitto; condonet Deus, quidquid in me à quocunque peccatum est. Adhuc, saxa statis sine sensu, sine voce, sine motu ullo ad veniam? adhuc ferreus vestri animus spirat vindictam? adhuc clamatis: Inimico mala crux, inimico mala omnia? adhuc vociferamini: Inimicus ultio, inimicus mors, inimicus omnes diræ? Ergo adhuc in inimicum durant odia? ergo necdum imperantem Christum auditis? Ite jam, ite vos tales Christiani, quæcunque libet viâ, non errabitis: securæ & certò, ad illud quod tenditis, diaboli regnum perventuri. Ite compressis oculis; ad inferos jam quævis semita vos ducet: ad hunc viæ terminum non certius itur quàm errando. Et certissimum est esatum istud: Non potest amare Deum, qui non cessat odisse inimicum.

X. PRÆDESTINATIONIS

SIGNVM.

SIMBOLVM X.

FLAGELLO ET VIRGIS monstratur Detestatio præ-
teritorum peccatorum. Facinus abominabile iudicat lum X.
esse Augustinus, præteritorum peccatorum meminisse, Detesta-
& inde gloriari ac gaudere, cum de illis magnopere
dolendam sit, & contrâ nitendum; nam, ut idem
Augustinus verè affirmat: Qui peccata sua tunc dicit, nec
corrigit, peccata solidat, non tollit. Lugens David de se
pronunciat: Peccatum meum contra me est semper: ideo
que Deum tam efflictim rogat: Cor mundum crea in me
Deus, & spiritum rectum innova in visceribus meis. Beati
qui sic lugent & odio tam generoso peccata detestantur,
hoc ipsum dolentes quod non satis doleant; ex
hoc ipso tristes, quod minus quàm par sit tristitia.
Et hæc que secundum Deum tristitia est, penitentiam in sa-
lutem stabilem operatur. In stabilem salutem, inquit Apo-
stolus, quod attentissime considerandum. Multi salu-
tem per penitentiam recuperant, sed heu non stabilem
salutem. Ideo Christus disertissime monet: Nisi
penitentiam habueritis, omnes similiter peribitis: explicat
præcipit, non agendam tantum, sed habendam esse peniten-
tiam, eamque retinendam. Nec enim ut statim agenda
temporis mutuum, quærenda est penitentia, non
transvolare permittenda, sed certo perseverandi pro-
posito firmanda. Ita D. Thomas Aquinas: Vera, in-
quit, & seria penitentia, non tantum à peccatis præteritis
expiat, sed etiam præservat à futuris. Non habet peniten-
tiam, qui non habet propolium firmissimum non am-
plius in priores noxas relabendi.

§. I.

Christus paralytico, quem sanarat, præcepit lectu-
lum ut tolleretur: Et mox sustulit grabatum suum,
& ambulabat. Occasiones peccati cavendæ, tollendæ,
removendæ sunt, & sic ad honesti rectique metam
currendum. Evangelicus prodigus extremâ fame tabes-
cens? Surgam, inquit, & ibo ad patrem meum. Nec
tantum dixit iturum se, sed ivit. Et surgens venit ad pa-
trem suum. Hic perique omnes & manuum & pedum
ulsum nostrâ culpâ amittimus. Linguâ valemus, non
opere: ore strenui, languidi manu. Arcum intendimus,
nec tamen sagittam emittimus: proponimus facturos,
non facimus. Post commissas noxas gemimus; sed ne
committamus, oscitanter cavemus. Nimirum vulnus
obductum cupimus, & sanguinem non sistimus; pec-
catis medelam admovemus, & affectum ad ea, non tollimus.
Differendo & procrastinando senescimus. Ita
dum proponimus & promittimus, abit vita, & inter
merum & pigrum velle, tota evanescit. Sic demum in
longis nos propolitis mors deprehendit, ridetque tot
annis voluisse facere, fecisse nunquam. Augustinus olim
talis, sed non diu talis, maturè fecit idque ante senium
quod vidit sibi esse faciendum. Dicebam, inquit, apud
me intus: ecce modo fiat, modo fiat. Et cum verbo jam ibam
in placitum, jam parè faciebam & non faciebam, nec tamen re-
labebar in pristina, sed de proximo stabam & respirabam. Re-
timebant me nuge nugaturum & vanitates vanitatum, antiqua
amica mea, & succubebant vestem meam carnem & submur-
murabant: Dimittisne nos? Dimisit certè & excussit ju-
gum: vitam priorem omnem sic detestatus est, ut aliam
viveret.

§. II.

Nos sepe quidem meliorem vitam incipimus, sed
hoc tantum; nec telam hanc perteximus, in cæ-
ptis

pris non modò non pergitur, sed in antiquam sil-
vam redimus. Sunt, quis dubitet, multorum pii co-
natus, sanctæ cogitationes, optima consilia, castissima
proposita: sed plerique Athenienses sumus, optimè de-
cernimus, pessimè exequimur, aut certè in exequendo
non persistimus. Modos vivendi honestissimos ac pla-
nè salutares nobis præscribimus, sed cuius mox tædio
molestiaque cedimus: sancta proponimus & grandia,
sed ubi rebellem carnem, invitantes socios, allicientem
Dæmonem sentimus, non invitati manus damus, & ad
priores vitæ sordes, nos retrahi non prohibemus, insta-
bili profus & nimium breviperentia. Decevesti, mi
optime Christiane, vitam instituire castiorem, occa-
siones cavere, oculis in amore ducibus imperare, car-
nis perulantiam edomare: rectè. Cœpisti verè recundè lo-
qui, paginas impuras aversari? pulchrè. Proposisti bi-
lem lusingere, & ita moderari, omne odium deponere,
invidiam omnem animo pellere? optimè. Institui-
sti linguam coëcere, silere cum alii verbis detrahunt,
sustinere cum diceris lacessunt: omnia præclare, & ad
normam veræ penitentia. Quandò verò præclarius, in
hoc vitæ circulo perseverare? quàm multi se heri con-
tinuebant, linguam & libidinem represserunt, iram fre-
gerunt, seiplos vicerunt, qui se hodie in priorem vitæ
licentiam effundunt, linguæ & libidinis jugum subeunt,
iræ habenas solvunt, vitis ut ante serviunt. Non est vera,
quæ non est firma & stabilis penitentia: inconstans hæc
& defultoria mentis levitas est. O quales gladiatores su-
mus, qui doctè quidem ventilamus, erudite præludimus,
sed cum mucrone pugnatório utendum, cum in gradu
standum, & celeres ictus eludendi sunt, ignavi recedi-
mus, & vulnera in statu evitanda, in abitu accipimus. O
quales cursores nos, qui primo itinere brachia iactamus,
pedes incitamus, panè jam sudamus: paulò pòt, ante
vitæ medium hæremus, deficiamus, succumbimus. Ah!
quoties præclara conamur, inchoamus cum laude, per-
gitur aliquamdiu spe bonâ, languemus paulatim, cadi-
mus tandem, jaceamus in fine. Arbor frustra flore suo
triuphat, & fructus promittit, nisi & proferat. Archite-
ctus fundamenta incallum jactat, si ea non in parietes &
muros exerceant. Quid navarchum juvat malum eri-
gere, antennas aptare, vela explicare, & applicare remi-
ges, si litore navim non solvat, aut ad litus quàm pri-
mo redeat? Ita nos cum architectis fundamenta jaci-
mus, & nullum surgit ædificium: cum oratoribus crebri
exordimur, vix unquâ peroramus: sepe vela damus cum
navis, sed ingruente procellâ, ad litus, unde solvimus,
redimus. Illud nobis in ore continuum: Volo facere, vo-
lo me emendare; nihil facimus, nunquam seriò emenda-
mus. Per Sacramenta ritè percepta carceribus quidem
evolamus, sed medio cursu frangimur, cadimus, jace-
mus. Et jam nullum amplius extat argumentum pro-
missi nostri quod fecimus, aut divini epuli quod accep-
simus. Ita quàm memores injuriarum sumus, tam obli-
vioni propositorum nostrorum. Prudentissimum animi-
malium censetur homo, at sibi stultissimum videri, ajec-
bat Polybius. Nam ceteræ animantes ubi semel offen-
derint, cavent; non vulpes ad laqueum, lupus ad fo-
veam, canis ad fustem temerè redibunt: solus homo ab
ævo in ævum peccat ferè in eisdem incautum, oblivio-
sum animal.

§. III.

47. **P** Er Isaiam queritur Deus: Non posuisti hæc super cor
tuum (o anima) neque recordata es novissimæ tui. Et dixi,
cum fecisset hæc omnia, ad me revertere, & non est reversa. Pe-
nitentia, inquit Bernardus, sine correctione non proderit. Unus
ædificans & unus destruens, quid prodest eis nisi labor?
qui enim baptizatur à mortuo, & iterum tangit eum, nihil pro-
fitur lapso ejus. Verè penitentia comes est correctio, ut
jam coëctas gulam, jugules luxuriam, superbiam de-

A primas, & facias servire corpus sanctitati, quod iniqui-
tati ante servierat. Hæc nos omnia faciuros pollicemur:
vix dies abit, sæpe nec hora, & jam pollicitorum obli-
ti, redimus ad ingenium, & quod Isaias deplorat, è salubri
luctu malè hilarascimus: *Ventre sumamus vinum & imple-
mur ebrietate, & erit, sicut hodie, sic & cras, & multo amplius.*
Simillimi sumus cum Pharaone ingenii: *Videns autem* Exod. c. 9.
Pharao quod cessasset pluvia & grando, & contraria, auxit pec-
catum. Ita nos post impetratam veniam, sepius auge-
mus culpam. Quoties mane ovicula sumus, leones vesperti,
& sub humanâ fronte tigrides! quoties mane culpa non
angeli, vesperti vix homines esse deprehendimur: ita augenda,
larvam aliam sumimus, & illa nobis sæpe familiarior est,
quæ turpior: ita è valis gloriæ in vala contumeliæ mu-
tamur, heu crebrâ nimium vicissitudine. *Sicut autem* Hom. 3. ad
agrotantes, inquit Chrysostomus, nisi semper ordinate vi-
xerint, nulla ipsis discipline per tres aut quatuor dies servata
utilitas sit & peccantes, nisi semper sobrii sint, nihil proderit ipsis trium die-
duorum vel trium dierum correctio. Pulli gallinæ jam plu-
mantes, sæpe per domesticum atrium mûculas & ver-
miculos, pabuli sui delicias venantur, interim eos subli-
mis per ærem milvus curiosè numerat. Atque cum jam
volans ille fur, cunctabundo motu, eodem panè loco
pendulus circumtuetur, & querit quorsum in prædam
superne lête ruat fulminis vice, de celo improvvisus ad-
est, & incuriosam ex his avem rostro transodit, secum-
que trepidantem sub ungue cibum avehit. At pulli ce-
teri, metu celeres sub matris alas coëunt, sed non diu
latent; mox metum omnem obli- & regi reculantes, è
plumati latibulo securè provolat, totâ areâ in pastum,
ut prius, effusi. Sed adest iterum alatus prædo, & pul-
lum alterum subito abripit. Dissugiunt iterum pavidi, &
notum asylum, maternas alas repetunt. Sed hic mali me-
tus nunquam est diuturnus, & tamdiu lusus iste utrim-
que luditur, dum pullis area vacuatur. Non impari lusu
nobiscum mors ludit: hic vicinum nobis, illic cognatum,
amicum ibi abripit. Ingemiscimus, & quia propinquum
malum non sine causa credimus, trepidamus etiam,
morelque sanctiores promittimus. Sed quamdiu hæc
ipsa trepidatio, quamdiu hi gemitus? it unus aut alter
dies, & iterum vermiculos passim sequimur, jamque &
lacrymarum & gemituum obli- & ad vitio-
& calices, ad lucella justâ, ad ejuratas libidines, ad vitio-
rum nostrorum circulum redimus, & ad pristinam vitæ circulum
consuetudinem liberè provolamus; tamdiu malè secu-
ram, dum ultimæ nobis fluant lacrymæ, & mortis ungues
jam nostro hæreant pectore. Tunc velle facere, nimis
serum; fecisse solum juvat; & quod durum erat pati,
tunc meminisse dulce est. Sed hæc neque aliis, neque no-
bis ipsis satis credimus: peccata detestamur quidem ho-
die, cras eadem, sæpe plura & graviora repetimus. Lu-
dimus cum bono Deo; vix facta deservimus, mox ite-
rum desenda facimus, ita catenâ necimus è vitis.
Quod desier Isaias, & minatur: *Va qui trahitis iniquita-
tem in funiculum, & quasi vinculum plausiri, peccatum.* Cap. 5. v. 18.
Hic mos noster est peccata alia atque alia, aliis atque aliis
peccatis accumulare, ac plerumque in pectus proficere.
Et quemadmodum Antiochus Epiphanes bonus puer,
sed malus juvenis, & vir pessimus fuit: sic isdem panè
gradibus & nos abimus in profundum. Delictis nâ, que
per penitentiam & exomologesin culpâ, primâ forsan
hebdomade calemus, alterâ repescimus, frigemus ter-
tiâ. Demum omnis bonus spiritus evanescit, & rursum
mormur. O lunas, non uno duntaxat mense, nec heb-
domade unâ, sed uno quandoque die crescentes & de-
crescentes, opulentas & inopes. Et quor Euripos in an-
gusto pectore circumgestamus? quoties è bonâ olivâ in
oleastrum turpiter degeneramus? heu volubilitatem &
inconstantiam, non fortunæ quæ sensum fit pessima,
cum esse bona desinit. *Impius facit opus instabile.* Prov. c. 11.
Iustorum autem semita quasi lux splendens, procedit & cre-
scit v. 18.

Prædesti-
nati Dei
semel of-
fensi nun-
quam obli-
viscentur.

scit usque ad perfectam diem, peccata prædestinati sic de-
testantur, ut ea penitus avertentur; non tamen arbitran-
tur, hunc cum Deo lufum recipere, ut peccata com-
missa desleant hodie, cras iterum deslenda committant.
Dei semel offensi nunquam obliviscuntur, nec sine ge-
mitu recordantur condonatae offensæ. Hinc amplissi-
mam à Deo gratiam ineunt. Offensum se Deus obli-
viscit, si nos offensi cum dolore recordemur.

XI. PRÆDESTINATIONIS

SIGNVM.

SYMBOLVM. XI.

Symbo-
lum XI.
Voluntas
in bonum
propensio.
Psal. 118.
v. 106.
1. Jo. 6. 3.
v. 27.
Quod sit
signum re-
probatio-
nis.

Alt. 9. v. 7.

Psal. 39.
v. 7. 8.

Serm de
quis. deb.

Diff. 3. c. 26.

1. Machab.
3. v. 58.
c. 60.

Loc. cit.
v. 60.

Alt. 13.
v. 22.

ANCHORA, est voluntas in bonum propensio, quæ
sele tunc demum exierit, cum quis firmissimè sta-
tuit, nullum unquam gravius peccatum committere,
et si bonorum omnium ipsiusque vitæ faciendæ sit ja-
ctura. Iuravi & statui custodire iudicia iustitiæ tue. Quod si
cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad
Deum. Ludovicus Granatensis: Reprobationis, inquit,
signum mihi certum videtur, facilitas lealiter peccan-
di sine doloris sensu. Nimis est malus, qui quod bo-
num est nec serio quidem vult velle: magna pars bo-
nitate est velle bonum fieri. Cælo prædestinati, ut nil
unquam mali velint, id volunt velle, quod vult Deus.
Omni horâ & momento clamant cum Paulo: Domine
quid me vis facere? Non est quidquam quod pro te pati
recusem: nihil mihi nimis acerbum aut arduum, nihil
difficile nimis erit aut inexpugnabile: omnia superabo
tolerando; per vineam & expugnabo omnia Deo meo
duce & adiutore. Et quicquid viribus non potero, id
ardentissimis desideris consequar: quocunque me pe-
des non tulerint, eò cogitationum alæ perducunt: &
ut solares herbæ ad suum Calem, sic ego semper ad
tuam, Domine, voluntatem me vertam. In capite libri
scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus
voluit, & legem tuam in nullo cordis mei, in medio memo-
riæ, intellectus, & voluntatis meæ illam reposui. Ber-
nardus ad hoc divinæ voluntati præstandum obse-
quium promptissimus: Pauperulus ego, inquit, non ha-
beo nisi unum minutum, voluntatem meam: & non dabo
illam ad voluntatem illius, qui toto se totum me comparavit.
Equum omnino est, ut voluntas divina regula sit huma-
næ voluntatis & anchora. Epictetus: Constitui, inquit, &
confirmavi voluntatem meam divinam. Vult me fecerit & ego
volo. Aliquid aggredir volo. Potiri volo: non potiri: nolo.
Mori volo. Quis jam igitur prohibere me aut cogere præter
voluntatem potest, non magis quam ipsum Deum? Turpe
hæc olim à priscis in cæcâ nocte versantibus visa, à
Christianis ad clarissimum solem cæcutientibus non
videri. Fiat voluntas tua; tua, ô mi Deus, tua voluntas fiat,
sicut, in cælo & in terra. Quare accingimini & estote filii po-
tentes, ut pugnetis adversus nationes (insultus vitorum) sic-
ut autem fuerit voluntas in cælo, sic fiat.

§. I.

Horologia urbana, primum unum sequuntur
omnia; cur non & omnium hominum volun-
tates, velut minuta horologiola, ad illud cæleste ma-
gnum, ad unicam divinam voluntatem dirigantur? Sic-
ut fuerit voluntas in cælo, sic fiat. Dicit non potest quàm hoc
Deo sit gratum. Gratulatus ipse sibi Deus velut de re
maximâ: Inveni, inquit, David filium Iesse, virum secundum
cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Ergo diu qua-
sit Deus, quæritque ejus animi & voluntatis hominem
quid solum, in omnibus, semperque aut nolit aut ve-
lit quod ipse. Hoc tali reperto homine, gaudium non
dissimulat benignissimus pater: Inveni qui faciet omnes

A voluntates meas. Ideo & ipse Dei filius omnem suam ad
patris voluntatem composuit: Descendi de cælo, non ut fa-
ciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me.
Ab hac bonæ rectæque voluntatis normâ nimis remo-
tus est, qui non tantum non ad nutum, sed nec ad
imperium obedit. Sapiens timet & declinat à malo, stul-
tus transiit & confidit. Hoc est comedere, ac tergere os
suum, & dicere, non sum operatus malum. Qui hujus
animi est, oppignerat animam diabolo, & ridet; cæ-
lum perdit, nec damnum sentit, tanquam inter omnia
damna levissimum.

§. II.

AT contra, cælo destinati sic animum in bono sta-
biliunt, ut omnem mali speciem, & vel umbram
peccati perhorrescant: non solum id sibi placere quod
Deo displicet; in id solum totâ mente pronissimi, quod
et si displiceat omnibus, modò uni sciant placere Deo,
hoc cogitant, hoc & loquuntur; nec dubium quin sa-
pius eorum voluntas sit ignescat, ut præ Epicteto lon-
gè religiosius exclament: Deus meus, amor meus! ab-
sit hoc à me, ut quod tu vis, ego nolim; aut quod tu
non vis, velim ego, tua voluntas, mea est voluntas; in id
mea jam amplius mea non est, quia tua esse cepit; &
ideo tua mihi jam sequenda est, quia mea esse cepit.
Idem ego velle debeo, quod tu, & verò etiam, ô Do-
mine, volo. Egrotare me vis? volo. Pauperem esse: vo-
lo. Doloribus affligi? hoc volo. Contumeliis
& injuriis affici? etiam volo. Contemni atque despici?
& hoc volo, quantumvis id graviter sentiam. Vis me
desertui solatus? volo. Animi angustias premi? volo, et-
iam si tu, mi Domine, id me velis ad extremum usque
iudicium perpetui. Vis me rebus charissimis spoliari?
difficile est quidem amata relinquere, tecum tamen
hoc ipsum volo. Etiam mori me vis? inter difficulta
omnia, difficillimum hoc est, tamen centies mori non
recuso, modò divinis sanctissimæ voluntatis tuæ bra-
chiis immoriar. Vis me præmaturè mori? volo, vel re-
luctante naturâ. Vis me cælo adscribere? volo, ô Do-
mine, volo. Inferno addicere? Ah! bone Jesu, ut tu
tuâ hoc velles sententiâ, factis ego meis volebam & me-
rebar, sed ut ego hoc nollem, & volebas tu & merebar-
is tuo sanguine. Atque si fieri posset (uti sanè non po-
test) alterutrum istorum, aut æquissimam tuam volun-
tatem esse irritam, ut ego beatus sim; aut me damna-
tum esse, ut iustissima tua voluntas sit rata, proclamo:
melius est daminari me, & servari quod tu vis, ô Deus.
Sed ô bonitas, mortem meam, scio, non vis, qui filii
tui mortem ideo volebas, ut posses non velle meam.
Per illam ergo filii acerbissimam mortem te rogo, ô pa-
ter, ab æternâ morte me serva. En vulnera, en sangui-
nem quo tibi pro me litatum est: filio nolebas parcere,
ut posses servulo. Ego mancipium tuum. O rex immor-
talis, ad omnem arbitrii tui motum versari me patiar:
suave mihi erit quicquid à voluntate tuâ evenierit. Pa-
ratum cor meum, Deus, paratum cor meum. Hos amat cæ-
li monarcha famulos, qui heriles nutus oculo tam vigi-
lante observant; ut Domini voluntas, lex fiat servi, qui
semper explicata fronte dicat: Dominus est, quod bonum est
in oculis suis faciat. Nihil enim melius est quàm respicere in
mandatis Domini.

§. III.

Suum illud nobile monitum commendat Græcis: Psal. 118.
Ne quid nimis. Tu fane, ô Deus, Tu mandasti manda-
ta tua custodiri nimis. Servos suos vult Deus ad omne præ-
ceptum, & ad omnem nutum paratos promptos, qui omne præ-
ceptum vel uno etiam die, vel etiam afflictissimi, milles ca-
men corde & ore dicant, quod Deus vult. Ita quicquid vult cæ-
li tam bone mentis homines volunt, hoc vult Deus, nam promptus
illi

illi constantissime nolunt, quod Deum averfari sciunt & nolle. Ita hi tales, quidquid desiderant, impetrant, quandoquidem non aliud unquam desiderant, quam ut ad unam & unicam Dei voluntatem se conforment. Sciunt enim quàm verè Hieronymus de obitu Blæfillæ scripserit ad Paulam: Bonus est Deus, & omnia quæ bonus facit, bona sint necesse est. Nec illi bonæ voluntatis homines pro malo habent quidquid à bono Deo est. Sani sunt? gratias referunt conditori. Languent? & in hoc Domini sui voluntatem agnoscunt & laudant. Charorum orbitas irrogatur? plangunt quod accidit; sed quia sic placere norunt Domino, animo sustinent æquissimo. Unicus rapitur filius? durum quidem, sed tolerabile; quia fustulit ille qui dedit. Imminet dura pauperies, aut gravior pauperie morbus? contempsit affligit aut contumelia? injuriarum agmen laesse? alias sibi voces elabi non sinunt quàm istas: Sicut Domino placuit, factum est, ita bene factum; etiam in hoc laudatur Deus. Benedictus Deus in æternum. Hac bonâ voluntate, velut anchorâ stabiles supremam expectant horam, breve putant omne malum, quod finis melior subsequetur.

XII. PRÆDESTINATIONIS

SIGNVM.

SIMBOLVM XII.

CITHARA, quæ exprimitur Moderatio affectuum, seu, victoria tentationum. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitis & concupiscentiis suis, liberè clamar Paulus. Eleganter Bernardus de Christo nos ad se invitante: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, ac si dicat: qui me desiderat, se despiciat; & qui vult facere voluntatem meam, discat frangere suam. Quod autem pugnantem fatigat, vincentem coronat. Et hoc est lucrari vitam, quotidie sibi suisque affectibus mori. Ubi affectus vivunt, ibi aut cæca, aut mortua est ratio. Ideo sanctissimus David: Revela oculos meos & considerabo mirabilia de lege tuâ. Scio Domine in lege tuâ magna & sublimia secreta contineri, sed ego homo sum, carne pressus, & variis affectibus obnoxius; nec ignoro, quanta sit vis illorum qui mentem meam turbant, & excæcant: tuæ igitur pietatis sit aperire oculos meos, & offundam ab affectibus caliginem dispellere. Verè de affectibus Seneca: Facilius est initia eorum prohibere, quàm impetum regere. Nam sicut in præceptis dato corpori nullum sui arbitrium est, nec resistere dejectum potest, sed omne consilium irrevocabilis præcipitatio abscondit: Ita animus si inicitam, amorem, aliòve affectu se projecerit, non faciliè reprimet impetum; rapiet illum ad inum vitiorum proclivis natura. Optimum igitur ipsis repugnare seminibus, cujusqueque demum malignioris affectus. In confinibus arcendus est hostis, nam ubi portis se intulerit, modum à captivis non accipiet. O quanto melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo, expugnatore urbium!

S. I.

Augustinus: Beati pacifici, inquit, in scriptis, qui omnes animi motus componunt & rationi subiaciunt: beati qui carnis concupiscentiis edonitis, regnum fiunt Dei, in quo nihil non ordine agitur, in quo mens imperat, non reluctantibus famulis, corporis sensibus. Hæc illa pax ab Angelis, nascente Christo, proclamata, sed ea non nisi per arma & pugnas obtinetur. Cur enim Deus inter bellicos tubæ clangores Mose legem in manus tradidit? num mitior & suavior musica, religio Ecclesiastica, quo lex spectabat, non fuisset convenientior, castris tuba quàm templis est aptior? Et nos, mi Chri-

stiane, ad castra vocamur, & ad conflictus ab eo, qui legem dedit. Legem non servabit, quisquis contra legis hostes pugnare detrectaverit. Carnem suam nemo vicit blandiendo: suadentem Diabolum, Mundum seu blandientem, seu favientem sine pugna nemo superavit; resistendum est & luctandum cum omni affectu, quem hostes divinæ legis concitant. Qui suis solum noxis irascitur, & affectibus indulget, is malæ arboris ramos amputat, sed salvâ radice: rami repullulabunt. Ita Chrysostomus Christi verba expendens: Qui videt mulierem ad concupiscendum eam, jam Machatus est eam in corde suo. Non modo, inquit, morbum, sed & morbi radicem evellit Christus. Radix adulterii concupiscentia est impudica. Quare non solum plectit adulterium, sed & concupiscentiam, matrem adulterii. Ita non tantum cædes prohibet, sed & iram ad illas ducem, sed & contumeliosa verba iræ formata. Iracundia & amor, duo violentissimi affectus sunt, nec leges admittunt, nisi serias & severas; blandis præceptiunculis vix emendantur. Ira non aliorum vitiorum more sollicitat animum, sed abducit, imò præcipitat. Et quamvis nemo velit tam graviter ferire hostem, ut manum in vulnere relinquat, sequè ab ictu revocare non possit: tale tamen telum est ira, vix retrahitur cum longius excurrere cœperit. Ira non abhorret ab ullo scelere, & si quem sibi destinavit suo fulmine tangendum, non nisi letali plagâ lenitur. Iracundus, velut pyrites lapis, quæcunque sui parte cum silice collidatur, ignem vomit. Vir iracundus provocat rixas, & qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandum proclivior. Ira & furor utraque execrabilia. Et vix ulla pestis humano generi pluris sitit. Nam virum stultum interficit iracundia, & parvulum occidit invidia. Itaque fratres amantissimi, inquit Augustinus, ne, obsecro, tantum malum nobis inducamus; anima morbum, rationis tenebras, à Deo alienationem, oblivionem familiaritatis, principium belorum, plenitudinem calamitatum, demonem pessimum. Qui quidem tanto magis cavendus est, quod plures quotidie invadit. In omnes personas, inquit Seneca, hæc exardescit affectus: tam ex Epist. 18. amore nascitur, quàm ex odio: non minus inter seriam quàm inter lusus & jocos. Nec interest ex quàm magnâ causâ nascatur, sed in qualem perveniat animum. Sic ignis non refert quàm magnus, sed quod incidat. Nam arida scintillam quoque fovete usque in incendium. Atqui nihil est, aut, tam difficile & arduum, quod non humana mens vincat, nulli sunt tam feri & sui juris affectus, ut non disciplina perdomentur. Quodcumque imperavit animus, obtinuit. Quantum verò est, effugere maximum malum, Nam, & cum illi rabiem, savitiam, crudelitatem, furorem, & alios comites ejus affectus?

S. II.

Quod Romanus hic sapiens dixit, de irâ, idem hoc de notissimis furiis Superbiâ & Invidiâ, idem de nequissimis sororibus Luxuriâ & Gulâ, de quæ omni vitiosorum affectuum exercitu dicendum: Quantum est, hæc mala maxima effugere, & ad beatam tranquillitatem, & quandam quasi harmoniam, ac omnium cupiditatum concordiam, animum componere? Beatus Beatus est ergo ille, qui tanto minorem affectibus libertatem indiget, quanto minus ipse vult servire vitis: & ut rationi suam stabiliat sceptum, crucem statuit affectibus. Ad triremes damnati, certas habent, tamen breves remorum ferias, subinde sua membris est quies: qui affectibus serviunt, quieto nunquam vivunt animo: unus ex alio cogitationum tumultus nascitur: Servitibus alienis die ac nocte, qui non dant vobis requiem. Idcirco Ecclesiasticus: Post concupiscentias, inquit, tuas non v. 30. eas. Equus refractarius freno coercendus; deses, calcibus urgendus. Idem affectibus faciendum, quorum aliquos impellendo, pleròque retinendo melius regas. Nemo

Rom. 8.
v. 13.

Non enim
miserior
servitus
quàm suis
servire af-
fectibus.
Lib. 2. de la-
cob & Vna
beatâ.
Sen. epist.
47.
Malus tot
domino-
rum servus
est quor
vitiatorum.

Lib. 4. in 1.
Reg. c. 4.
Daniel. c. 13.
v. 56.

Libido est
flagran-
tior iebre.

Pecuniæ
fames
ad omne
scelus
egregium
calcar est.

Tob. c. 3.
v. 16.

1. Reg. c. 15.
v. 8. 9.
Affectus
jugulandi:

Ne dum
paremus,
in nos
ipsos ar-
memus.

Nemo magis odissè se potest, quàm qui sic perditè se amat, ut in voluptates immodicè solutus, nec impe-
trare sibi, nec negare quidquam possit. Sed sciant hi,
quid eis vaticinetur Apostolus: Si, inquit, secundum car-
nem vixeritis, moriemini; si spiritu facta carnis mortificave-
ritis, vivetis. Nemo majus obtinet imperium, quàm qui
ipse sui est Dominus; non est miserior servitus quàm
suis servire affectibus; nec illustrior est triumphus,
quàm parta de seipso victoria. Brevis hinc conflictus,
præmium æternum. Affectus suos vicit, qui eis servire
non vult. At servit, ait Ambrosius, quicunque metu fran-
gitur, vel delectatione irretitur, vel cupiditacibus ducitur, vel in-
dignatione exasperatur, vel merore dejectur. Nec ulla servitus
turpior est, inquit Seneca, quàm voluntaria, cum alius libi-
dini, alius avaritiæ, alius servit ambitioni. Bonus, Augusti-
nus teste, etiam si serviat, liber est: malus, etiam si regnet,
servus est; nec unius hominis, sed quod gravius, tot do-
minorum quor vitiatorum. Cupiditatum verò non ma-
gis unum genus ac ratio est, quàm vulcus humani & for-
marum: quæ, cum ex æquo homines simus omnes,
maximam habent varietatem, sic alii aliis rebus affici-
mur, neque omnes iisdem æqualiter delectamur. Hic
in libidines exaltatur, ille auro capitur, hunc strangu-
lat invidia, iste potando sibi querit exitium, alius otian-
do aut ludendo. Nemo eà, quàm sibi fingit, perire se
putat beatitudine, perinde atque si minus suffocaretur
qui in vino submergitur, quàm qui in aquis. Rectè
divus Gregorius asserit: Reprobæ menti valde placet quod
concupiscit, sed in æternâ penâ, quod ei modò est dulce, amare
scit. O miser, species te decipit, & concupiscentia subvertit
cor tuum, ut aquas fugaces ore decepto appetas. Et quæ
hominis beatitudo sit libido? de quâ Ambrosius: Fe-
bre, inquit, libello flagrantior est, gravilque inflammat, &
precipitat: sed ubi quis respuerit à furore, tunc conscientia vi-
sus aperitur, & sui unusquisque facinoris pudendam turpi-
tudinem erubescit. Tunc Deus timetur, & peccator se
celare cupit, sed non potest; pater deformitas, nudum
enim est Deo omne secretum, & peccator divinum
mente conscia iudicium formidat. Pecuniæ fames, ad
omne scelus egregium calcar, non sedatur lucro, sed in-
cituratur, nec minus animum quæsitis torquet quàm quæ-
rendis, cùmque cetera vitia senescente homine senes-
cant, sola juvenescit avaritia. Odium porro & invidia
pertinacissimi morbi, nec qua reliqui affectus facilitate
sanabiles, nisi in cunabulis pereant. Gulæ verò qui ser-
viunt, malam certè domum habent, quæ tantò sit im-
periosior, quò fidelior nacta est servum, & quia
cognatam habet lasciviam Gulæ, tantò plus ea nocet
castimonie, quò plus illecebris nutritur. Quis jam ille,
& laudabimus eum, qui cum Tobia gloriatur: Mundam
servavi animam meam, ab omni concupiscentiâ: hoc enim
est omnes citharæ fides in concordiam componere?

§. III.

Saul Agagum regem carcere damnavit, quem Dei
jussu, capite debuisset. Nos quoque non minùs tur-
pi clementiâ in affectus nostros statumimus, & jugulan-
dos non necamus, sed solo mulctamus carcere; cum id
potissimum cavemus non ut extripentur, sed ne fædè
protrepant foras, licet intus fœviant. Ita dum latent
hosti paremus, cum in nos ipsos armamus, ut quod
principio lapsus fuerat & error, paulatim mos fiat, &
consuetudo, ex quâ demum vitiosissima oriatur neces-
sitas. Ita sensim ab hoste domestico undique oppressi,
clamamus: Non possum me hic vincere: assuetis carce-
re non possum; mori me cogit, qui hanc mihi delecta-
tionem eripit. Sic errores nostri in mores abeunt; &
quia malignos affectus non in herbâ opprimimus, sed
crescere permittimus, tandem silvam crevisse cerni-
mus; & ingens dumetum, quod nullis præne vitibus
amplius convelli possit. Sed neque hic desperandum,

cum etiam consuetudo expugnari queat consuetudine
meliori, & tantò futura sit corona pretiosior, quò dif-
ficilior pugna: volenti cum bono Deo vincere, certa
est victoria. Modò Moses marinos fluctus virgâ incre-
pet, cetera curabit Deus, & tutus transibit Israël, & to-
ta mergetur Ægyptus. Amortheus & Chananeus no-
stris confinibus exterminabuntur, modò discamus cer-
tare cum hostibus, & habere consuetudinem prælandi.
Militia est vita hominis super terram. Nemo sibi fidat, pe-
riculosiorem etenim insidiatorem & hostem nemo ha-
bet, quàm seipsum, cum quo nulla satis turæ possunt
esse induciæ: neque securum est, prius claudi hoc ho-
minis armamentarium, quàm aperiri sepulchrum. Semp-
per in armis excubat cui cordi est reportanda de tor-
hostibus victoria. Pulchrè Cyprianus: Voluptatem, in-
quit, viciisse, voluptas est maxima; nec ulla major est victoria,
quàm ea quæ à cupiditacibus refertur. Qui enim hostem vi-
cit, fortior fuit, sed altero: qui verò libidinem repres-
sit, fortior fuit seipso. Citharædus tamdiu discordes in-
ter se chordas ad musicam legem attempat, dum in sym-
phoniam cōsentiant: Prædestinatus tamdiu turbatos in-
ter se affectus cōciliat, dum religiose paci non contradic-
cant. Si Platonem credimus, corpus nostrum cithara est,
citharædus est animus, cui nunc hæc, nunc illæ fides ten-
dendæ; modò lex oculis, modò lingua ponenda; mo-
dò aures, modò manus astringendæ; Nunc luxuria,
nunc impatientiæ affectus ad debitam normam revo-
candi. Peritus sanè citharædus fuit qui dixit: Castigo
corpus meum & in servitutum redigo. Prædestinati princeps
cura est, ut quotidie citharam suorum affectuum exa-
minet: & jam cum iracundiâ suâ litigat, nunc invidiam
reprehendit, modò suam fomolentiam extimulat, citharam
mox lætitiâ refrenat, inde tristitiam mitigat. Semper
his suis chordis oberat, totiesque vel remittit, vel se-
verius intendit, donec in harmoniam cōspiciant. Ni-
hil suis affectibus indulget prædestinatus, nemini mi-
nus pareit quàm sibi: deprehensam in se ream cupidi-
tatem, non nisi ad crucem absolvit. Signum itaque, præ-
destinationis est & istud: Qui Christi sunt, carnem suam cru-
cifixerunt cum vitiis & concupiscentiis suis.

SIGNORVM
DE
PRÆDESTINATIONE
ET
PRÆDESTINATORVM
PAUCITATE
CORONIS.

Istis addat coronidem mellifluus doctor, Ber-
nardus: Novit Dominus, inquit, qui sunt ejus, & so-
lus ipse scit, quos elegerit à principio: quis verò scit hominum si
est dignus amore vel odio: quod si, ut certum est, certitudo no-
bis omnino negatur, nunquid non tantò delectabiliore erunt,
si qua sortè electionis hujus signa possumus invenire? quam enim
requiem habere potest spiritus noster, dum prædestinationis suæ
nullum adhuc testimonium tenet? Fidelis proinde sermo & om-
ni acceptione dignus, quo salutis testimonia commendantur.
Hoc sanè verbo & electis consolatio ministratur, & subtrahit-
ur reprobis exhortatio. Cognitis siquidem signis vitæ, quisquis hoc
negligit, manifestè convincitur, in vano accipere animam
suam, & pro nihilo habere terram desiderabilem. Jure ne-
mini nisi ipsi culpam impingat, qui nullum in se prædes-
tinationis lignum deprehendit. Non cecâ sortitione,
celo vel inferis, hos vel illos prædestinavit Deus. No-
tum à sacro est. Domino opus suum. Ita ex pravis omnium
meritis,

meritis, vel his præmium, vel supplicium illis decrevit, ut rectissime dixerit D. Prosper: Non ex eo necessitatem pereundi habuerunt, quia prædestinati non sunt; sed ideo prædestinati non sunt, quia tales futuri ex voluntaria præparatione præfati sunt. Consentit Augustinus: Non odit Deus Esau hominem, sed Esau peccatorem. Nihil enim in homine, Deus aliud odit, nisi peccata. Idem: Solum ait, peccatum viam obstruit ad cælum. Omnes quidem metam ad unam properamus, sed heu quam diversis semitis & inus, & currimus, & perimus! Arcta via Vitæ; mollis, tofea, & lata perditionis; asperitas montium illic, hic vallium declivia. Facilis descensus Averni. Clamat Veritas; monet & adhortatur; Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, & MULTI sunt qui intrant per eam: quàm angusta porta & arcta via est quæ ducit ad vitam, & PAUCI sunt qui inveniunt eam! Idem denovo ingerit: Contendite intrare per angustam portam, quia multi dico vobis, quarenti intrare, & non poterunt. Verè angusta hæc est semita, quæ non nisi uni & sine comite licet incedere. Unusquisque nostrum pro se reddet rationem Deo: unusquisque omnis suum portabit: unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Et hoc est quod ingemiscens Christus: MULTI sunt, inquit, vocati, PAUCI vero electi. Hoc unicum verbum PAUCI, velut hortandum & inauditum tonitru, magnam orbis partem è vitiorum veterno excitavit: ex uribus in antra atque horridas solitudines non paucos expulit, & quot centena Martyrum millia in catastas & equileos, in rotas atque rogos, in cruces & bestiarum fauces, in armatas tortorum manus egit? vox una erat illorum omnium: Mori nobis facile est, modò demum vivere liceat, in ter PAUCOS illos ELECTOS: ludat gladius jugulis nostris, modò PAUCIS illis sed BEATIS annumeremur. Et quis eorum non ausus dicere? Si unus ego vel centum cruces vestire possim, non abnuam: si unus ego possim vel centum cervices securi potrigere, nullam subtraham: centies mori, locus mihi erit, tormenta pro fomentis habeo, modò ad illam PAUCORUM in paradisi societatem admittar. Hinc illa Ignatii martyris generosissima vox: Ignis, crux, bestia, tota in me tormenta diaboli veniant, tantum ut Christo fiam. Hoc idem ore Christi missum portat, hæc eadem vocula PAUCI, tot impuræ vitæ homines è viridantibus luxuriæ pratis, in domum luctus & penitentiae compegit; fatuus illis visum est inter paucos servari, quàm cum plurimis perire, non enim minùs perit qui perit in turbâ. Et hæc salvandorum paucitas omni avo propolice nobis in cautelam. De hac ipsâ iustitiæ præco Noë (sic appellatur à Petro Apostolo) centenis annis & amplius concionatus est ante diluvium. Atomnibus in scelere obstinatis, octo solum animæ ex omni hominum numero, in ligno illo seu carcere, seu navigio sunt servatæ: & inter hos paucos, impius Cham erat. Nam uti semper odoriferis proxima spina rosas jungitur, ita rarissima proborum societas est, sine mixturâ improborum. Quòd si Deus Sodomam terram eversurus, vel decem probos reperisset, ad Abrahami preces omnibus aliis peperisset, sed omnis illa terra nec denarium quidem iustorum aluit. Verè tunc sterilissima fuit probitatis annona. Igitur Loto ab Angelis præcipitur: Festina & salvere. Ita maximo huic incendio, quo florentissima Sodomorum & Gomorthæorum civitates deflagrarunt, non nisi tres homines sunt subditi: itæ divinæ signa hodièque illic locorum extant. Sed & illud servandorum paucitatem clarè prænuuntiabat: Cum Moses sexcenta millia virorum peditum, absque parvulis & mulieribus, educeret Egypto, & vulgus promiscuum innumerabile sequeretur, duo tantum è tanto numero in fertiles illas terras pervenerunt, ceteris omnibus eremus pro capacissimo tumulo fuit; in hoc velut unicum conditorium tot millia mortuorum

A descenderunt. At verò Egyptus tyrannus, qui populum è fugâ retracturus infectus est, cum universo exercitu, rubri Oceani fluctibus sepultus est. En, quot millia vivorum in vastissimo hoc sepulchro sint condita? Quis non timebit te, ô rex Gentium! Porro propter adoratum idolum; proclamat Moses: Si quis est Domini, iungatur mihi, & eodem die cæsa sunt viginti tria millia hominum. Magna profecto strages, quam edidit unicuique ex auro vitulus. Tanti est coram Deo vel unicuique peccatum. Cum Josue civitatem Hiericho, circumueundo & clamando expugnasset, quidquid & hominum & iumentorum in eâ fuit, flammâ gladiòque periit; urbs ipsa demum quasi unius cadaveris bustum, in altissimo cinere deflagravit, una domus à cæde urbisque incendio servata est immunis. Duce Gedone Madianique impugnaturo, è triginta duobus millibus militum, trecenti tantum selecti sunt ad pugnam, rejectis ceteris omnibus. Nullum Deus numerum curat, nisi bonorum: nec via ad inferos longa est; unico itur anhelitu, unicolatali crimine rei læsæ Majestatis efficiuntur & digni æternis rogis. Ita olim propter unicum libidinofum facinus, quadraginta millia Hebræorum; Beniamitarum quinquaginta millia & sexcenti jugulati sunt. Bethlamitæ arcem Domini curiosius tantum intuiti, quot millium strage hanc oculorum licentiam luerunt? Non minùs clarè in sacrâ Regum historiâ hæc prædestinatorum raritas oculis subjicitur. Absalomo rebellem exercitum in patrem ducente, pervolat cursor ad regem David, nuntiaturque: Toto corde universus Israël sequitur Absalom. Cùmque etiam Seba furiosam multitudinem in suum regem concitasset, mox alius fur peruenit rumor: Separatus est omnis Israël à David, secutusque est Seba. Mundum inspicere, & idem nunc pæne Pauci fieri dices. Christus, alter David, viam nobis signat Christum suo sanguine cruentisque vestigiis, opertum spinis gerit caput, infamem crucis trabem fert humeris, sanguinem mixtum lacrymisque natant moribundi oculi, & hoc habitu Calvarie montem conscendit, & ut sequamur, dentem. Sed heu, quàm raros habet comites, qui cum ipso eo quo possunt modo, velint crucifigilicet dicere: Totus mundus in maligno positus, toto corde sequitur non Seba, sed Satanam: paucorum iter est in montem Golgotha cum Christo. Huc illud quoque pertinet, quod cùm David rex elatiore spiritu populum censeret iussisset, septuaginta hominum millia peste sunt consumpta. Et ista quidem omnia, futurorum umbra, & velut prologus seu exordium fuerunt concionis illius, quam Christus de paucitate prædestinatorum erat habiturus. Judæos jam mihi numera ab Abrahamo usque ad diem mundo ultimam, & illa in Apocalypsi centum quadraginta quatuor millia, vix pars erunt millefima omnium simul numeratorum, ita ut ex omni eorum numero millefimus Judæus inter prædestinatos non veniat numerandus. Et quod & Hebræorum, idem de omnium aliorum hominum numero, salvâ proportionè, rectè astruitur. Nam quod Christus prædixit Judæis & omnibus aliis commune est: nec enim paucos tantum ex Judæis arcto tramite ad vitam ituros, sed absque discrimine pronuntiavit: PAUCI inveniunt eam. Huic veritati confirmandæ, Prophetæ plerique omnes acclamant: Dilatavit infernus animam suam, & aperit os suum absque termino, quia succensa est velut ignis impietas, veprem & spinam vorabit & succendetur in densitate saltus, & convolvetur superbia fami. Vepres enim & spine erunt in universâ terrâ. Et ubi quæso libidinis atque luxuriæ vepres non in silvam excreverunt? ubi non surgunt densissima spinæ curarum, & sollicitudinum pro nummis, non pro cælo? Verè terra infecta est ab habitatoribus suis, quia transgressi sunt leges, mutaverunt jus, dissipaverunt fœdus sempiternum. Omnes in viam suam declinaverunt, unusquisque ad novissimum. Hieremias non minùs flebiliter questu

Hæc pau-
cas sal-
vandorum
omni avo
propolice
a. p. 2. 2.
v. 1.
Gm. 2. 7.
Cui im-
pior Cham
fuerit
Arcti cum
probis
Sodomæ
Gm. 2. 18.
v. 1.
Gm. 2. 19.
v. 1.
Ez. 1. 1.
v. 1.

Hier. c. 6.
v. 28.

questu hanc proborum paucitatem deslens: Circuite, inquit, vias Hierusalem & considerate, & quærite in plateis eius, an invenitis virum facientem iudicium, & quærentem sibi demum as & ferrum, universi corrupti sunt. Non divites tantum, sed quod mireris, pauperes quoque superbire sciunt & lascivire, jamque etiam paupertas didicit cum vitiis habere amicitiam: universi corrupti sunt, as & ferrum, argentum & stannum. Et ut mali originem exploraret propheta: Attendi, ait, & auscultavi, nemo quod bonum est loquitur, (nimis verum peccato suo, dicens, quid feci est qui agat penitentiam super peccato suo, dicens, quid feci omnes conversi sunt ad cursum, quasi equus imperu vadens in prælum. Væ terra, væ hominibus, adulteris repleta est terra. Michæas æquè lamentatur hanc virtutis orbitatem: Væ mihi, ait, non est bonus ad comedendum: perit sanctus de terra, & rectus in hominibus non est. Davidi hæc confideranti, exundantes lacrymis oculi, ad instar fonticulo- rum cæperunt fluere: Deus, inquit, de celo respexit super filios hominum, ut videat, si est intelligens aut requirens Deum. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Consideret quis lactabilem huius ævi statum, variamque morum corruptelam, & cum regio vate sentiet, dicetque rediisse Noë mi tempora, aut simillima illis. Nam, sicut erant ante diluvium comedentes & bibentes, & nuptus tradentes, usque ad eum diem quo intravit Noë in arcam, & non cognoverunt do- cum venit diluvium & tulit omnes. Et nunc virtus ubi- que terrarum aut exulat, aut ubi admittitur, non habitationis lege ut inquilina, sed hospitii gratia ut peregrina recipitur, non nimis diu retinenda. At vitium amplissimi iuris & domini, regna sua non amplius numerat; late nimis dominatur. Palliata iniustitia, oculatissima invidia res suas audacter hic agunt; & multo quam audacissimè, exosum celo vitium, spurcissima luxuria. Sic demum proborum numerus ad paucos redigitur, qui ad improborum myriadas collatus. Biantis dictum confirmat: Rari boni, pravi plurimi. Huic accedens Ambrosius: In comparatione, inquit, reproborum, exigua est turba electorum. Nam ubique multitudo peccantium, ubique turba pereuntium. Verè lugent viæ Sion, at rident semitæ Babylon. Profectò, si quis mentis oculos in viam quæ præcipit ad inferos imminet, intendat, advertet eam tam esse viatoribus frequentem & celebrem, ut alius alium impellat ac trudet gratiosâ compressione. Ita cuncti ad gehennæ flammam, velut ad nuptias alternis exemplis properant. Non prorum est tantum iter ad vitia, sed præceptis. Ad virtutem via ducit ardua, sed viatores hic pauci, & ferè ignoti. Præsa- go luctu commonens Isaias: Hac erunt, inquit, in medio terre, in medio populorum, quomodo si pauca olive quæ remanserunt, excutiantur ex oleâ. & racemi, cum fuerit finita vindemia. Hoc vaticinio, bonorum raritas, racemulis & olivis pauculis, quæ post copiosam olivitatem & vindemiam pauperibus in prædam relinquuntur, improborum verò copia abundantiam uvarum & olivarum segeti confert potest. Non est enim veritas, inquit, Oleas, & non est misericordia, & non est scientia Dei in terrâ. Maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundaverunt, & sanguis sanguinem tergit. Nimis quam apertè proborum paucitatem Prophetæ deploraverunt.

Hier. c. 8.
v. 6.

Post Prophetarum lacrymas, eandem hanc beatorum paucitatem, in lege novâ deplorant Apostoli, Joanne affirmante: Mundus totus in maligno positus est. Peccatus quærit: Si iustus vix salvabitur, peccator & impius ubi parebunt? Paulus luget: Omnes quæ sua sunt quarunt, non quæ sunt Christi. Hoc ipsum sæpius repetit. Christus ipse: Regnum calorum, inquit, vim patitur, & violenti rapiunt illud. Nec interim minari desinit. Væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram: Væ vobis qui saturati estis, quia esuriitis: Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis.

Hier. c. 23.
v. 10.

Matth. 7. v. 1. & 2.

Psalm. 52. v. 3. & 4.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Matth. c. 24. v. 38. & 39.

Nec auribus tantum quæ audiant, sed & oculis quæ videant, opponit. B. Luca narrante, pars boni seminis in Luc. 8. saxa jacitur exiccanda, pars alia in dumos & vepres v. 12. spargitur suffocanda; pars etiam in viam abijcitur conculcanda, quarta pars duntaxat terram bonam foritur. Sic è decem leprosis jam curatis, unicus regressus agit gratias. Invitati ad lautissimam cœnam, cæperunt simul Luc. 14. omnes excusare. Morâ piscinæ è tot morbidis unicus sana- v. 18. tur. Unicus Nicodemus inter Hebræos senatores, libe- v. 4. riùs paulò pro Christo loquitur. E tot divitibus & ava- v. 10. ris Hierichuntinis civibus, è tot scilicet onustis came- Luc. 19. quitur) hoc est, opum onere relicto & per angulum in Luc. 19. portam ingressus, rem injustæ parvam restituit. E telonio unicus Mattheus, unica Magdalena è prostibulo ad vitæ innocentiam narratur transisse. Paulus ante Phi- Luc. 19. lippos urbem Macedoniæ, concionatur; auditores mul- v. 12. ti, factores ferè nulli; uni Lydiæ Christiana lex placet. v. 16. Idem Paulus Athenis in curia de Christo disserit: audi- v. 16. tores non tantum multi, sed & docti, multi etiam imi- Luc. 23. tores, qui tamen Paulo crederet, non fuit nisi Diony- v. 19. sius & Damaris. In celeberrimo septuaginta duorum concilio, vix unus aut alter reperti, qui Christi sangui- nem non sicerent. Sic ante crucem Domini, spectato- res multi, amatores crucis aut imitatores pauci. Sic è hodie conciones multæ, mutationes morum raræ: tan- gum eradicari: MULTI vocati, PAUCI electi, che PAU- ci. Ad fidem, inquit Gregorius, multi veniunt, sed ad celeste regnum pauci perducuntur. Nimirum in arca plus palea- rum est quam tritici, plura sunt arborum folia quam fructus: multi in vice pampini, pauca uvæ; multæ in ro- setis spinæ, pauca rosæ; multi ubique filices, pauca gem- mæ; sic & numerus eorum quos divina providentia ad beatitudinem provehit, ad improborum multitudinem collatus est exiguus. Quæ verè vaticinatus est Hieremias: Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est qui recogit corde. Qui corde scilicet, corde recogitet: nimis volatiles sunt cogitationes nostræ, nec bono honestoque as- figi se diu patiuntur: quæ lubet expartiantur. Hinc exi- guus gehennæ metus aut nullus, hinc frigidum celi de- siderium aut inconstans. In Christianis etiam hæc cadit accusatio: Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem. Quid celo desiderabilius? sed quia cogitationes nostræ, raro illuc commentantur, hoc etiam beatorum regnum, ut rem ignotam fastidimus, aut certè frigidissimè appetimus. Et hinc spes & vires crescunt rareæo giganti Be- hemoth, ut de eo Job: Ecce absorbebit supinum, & non mi- rabitur, & habet fiduciam quod Iordanis influat in os ejus. Ideo idem iste patientissimus virorum: Verebar, inquit, omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti: Omnia dicta factaque mea, imò & cogitata suspecta mihi sunt, dum inexorabilem Dei justitiam cogito. Et hoc est quod notus ille Hilariion (de quo Hieronymus) in morte trepidat, & jam jam tribunali iudicis Christi sit- tendus, pavet. Modicus adhuc calor tepebat in ejus corpore, nec præter sensum quidquam vivi hominis su- pererat, & tamen apertis oculis loquebatur: Egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? septua- ginta prope annis servivisti Christo, & mortem times? non tam mortem timuit animus, quam imminens sibi iudicium expavit. Ite nunc mei Christiani, & dum san- ctissimi viri de salute suâ trepidant, vos securè delitami- ni, auri argenti quæ æcervos struere, alternis invidiam mor- tibus vosmet lacerare, & consumere; honorum vena- tiones & gloriarum aucupia instituite; indulgere, genio hilariter: Celum cali domino terram autem dedit filius homi- num, hic este cives: sit sua libertas oculis, sit & cogita- tionibus, sit omnibus affectibus: excurrant ii quò vo- lunt: quidquid lubet, licere vobis credere, nullam cor- pori voluptatem negate; curate, ut vobis hic bene sit & suave:

suave: Ambulate in viis cordis vestri, & in intuitu oculorum vestrorum, & scitote quod pro omnibus his adducet vos Deus in iudicium. Et quamvis annis multis vixerit homo, & in his omnibus letatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis, & dierum multorum, qui cum venerint, vanitatis arguentur præterita. Ergo potius satagite, ut per bona opera, certam vestram vocationem & electionem faciatis. Divina Prædestinationis signa quæ sunt, audistis. 1. Non amici tantum, sed & inimici sunt amandi. 2. Sublevandi pauperes, non argentæ tantum manu, sed & pleno misericordiæ affectu. 3. Adversâ omnia sic toleranda sunt, ut Dei voluntas, in his etiam laudet, & patientia continetur. 4. Fortunæ bona præ cælo nihili facienda. 5. & 6. Admonitiones autem siue interiores Dei, siue hominum exteriores parum est ei exaudire, qui obedire detrectat. 7. Porro prioris vitæ delicta sic detestanda sunt, ne novis identidem cumulentur. 8. Neque illis placere se putet Deo, qui sibi nondum displicet. 9. Nec Christum à se amari credit, qui in se Christi præsentiam non amat. 10. Affectibus vitiosis, principio præsertim, fortiter obstandum, nam hic esse potest, quisquis volent, Imperator. 11. Sic denique voluntas in bono firmabitur, aliqui semper vacillatura. 12. Sic & mors eò minus erit formidini, quò sapius fuerit objecta meditationi: non invitum morietur, qui se mortuum quotidie & serid cogitaverit. Et hæc via est ad illam sine morte vitam. Stant nunc quæque conscientiam interroget, num hæc prædestinationis signa in se observavit, unde sperare possit, ut vel oculi testari cupiant, verissime à Christo dictum esse: Lata porta & spaciola via est, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt

A dus, qui etiam illâ die obierat, qui statim sine purgatorio ascenderat ad paradysum, & tres descenderant ad purgatorium; alii quidem descenderunt ad infernum. Propterea dicit Christus: Intrate per angustam portam. Angusta porta, paradisi, Voluntas Dei est. Ad istam oportet se restringere, qui paradysum vult intrare. Lata porta est, Voluntas propria. Via spaciola inferni, conversatio mundanalis, bene comedere, bene bibere, luxuriari, delectari, vindicare se de injuriis &c. Pauci sunt electi: Hæc cohortatio beati Vincentii, cui alium addimus Evangelicum oratorem.

Beroldum memorant è D. Francisci familiâ, discretum ævo suo per Germaniam concionatorem, cum pro fuggeſtu certum quoddam vitium gravissimis verbis insectaretur, feminam ejus sibi conciam, tantis animi doloribus haultam, ut in mediâ circumstantis populi coronâ, velut exanimis repente corruerit, mox tamen ad populi preces redierit ad se, recensueritque quæ ad Dei tribunal vidisset, illud cumprimis: Adducta illuc sexaginta millia, vario mortis genere defunctorum, ex omni gente, Christianis, Barbarisque, ac tres dumtaxat animas ex ingenti hoc numero ad brevius supplicium tele-gatas, ceteras ignibus addictas æternis. O verè multum qui intrant per eam, per latam & spaciosam viam perditionis! hoc sensu Christi, Joannes Chrysostomus ausus est scribere & dicere: Multo sunt plures gehennam ingredientes, sed majus est Dei regnum, licet habeat paucos. Et: Quæ esse putatis in civitate nostra, qui salvi fiant? infestum quidem est quod dicturus sum, dicam tamen: Non possunt in tot millibus centum inveniri qui salventur: quin & de his dubito. Quanta enim in juvenibus quæſo malitia: quantus in senibus torpor? &c. Hæc Chrysostomus, vir prudentissimus & sanctissimus, Ecclesiæ doctor, lumen orbis, idque dixit de Antiochiâ urbe longè populosissimâ, idque eo tempore quo primævæ Ecclesiæ spiritus nondum intepuerat.

Quis jam miretur, Paulum adeo sollicitum monere: Ad Phil. c. 2. Cum metu & tremore vestram salutem operamini, quando Christus ipse tam aperte præmonuit: Contendite intrare Luc. cap. 13. per angustam portam. Contendite, clamat Veritas, contendite, enitimini, adlaborate, conamini omnibus viribus, ut hanc portam dignis pœnitentiæ fructibus penetretis. Vacillantibus & ludibundis passibus huc non veniunt: vigilantissimo conatu opus est, & qui velit difficultates quasque perfingere. Nisi enim mentis intentio ferveat, ait ex Gregorio Beda, & vim sibi insigniter homo faciat, facile gradum revocat, haud valens portæ angustias pertransire, præ eâ quam patitur effra-nium carnis concupiscentiarum effusione: ut præteream tentationes persecutionesque, quos dæmon & mundus iis movent, qui portam hanc trajicere conantur. Et uti remiges adversus flumen scapham impellentes, omni quo possunt conatu remis incumbunt: sic qui contra tot hostium insultus animam ad cælum impellunt, toto pectoris anſu virtuti incumbere, impetumque impetu majori vincere necesse est: si nolint, anima perinde ut scapha, vi fluminis in errorem irreparabilem abripietur. Evigilate itaque justi, & nolite peccare. 1. Cor. c. 5. Is autem vigilare censendus est, qui sic semper & ubique vivit, ut unamquamque lucem tanquam ultimam & non redituram consummat: qui in omni cogitatu & facto sic suam observat conscientiam, quasi hodie moriturus. Faciamus ergo dum possumus, quod fecisse vellemus, cum non amplius poterimus. Quæ semina veritatis ho-Gal. cap. 6. mo, hæc & metet: quoniam qui seminat in carne suâ, de carne & metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam.

F I N I S.

Tom. I.

Bb

HORO.